

Bakalářská práce

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta

Bakalářská práce

Umělá inteligence v každodenním životě seniorů

Autor práce: Kateřina Koppelová
Vedoucí práce: Mgr. Věra Suchomelová, Th.D.
Studijní program: Pedagogika volného času – kombinovaná

2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem autorkou této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Datum: .....

Podpis studenta: .....

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Věře Suchomelové, Th.D. za cenné rady, věcné připomínky a metodické vedení práce.

Obsah

Úvod.....	5
1 Terminologie a historie umělé inteligence.....	7
1.1 Definice umělé inteligence.....	7
1.2 Klíčové pojmy.....	8
1.3 Typy umělé inteligence.....	9
1.4 Stručná historie umělé inteligence.....	10
2 Senioři jako cílová skupina pro využívání umělé inteligence.....	11
2.1 Specifika stáří.....	11
2.2 Klíčové potřeby seniorů.....	12
2.3 Digitální gramotnost seniorů.....	15
3 Současné využívání umělé inteligence pro potřeby seniorů.....	17
4 Umělá inteligence v každodenním životě seniorů.....	18
4.1 Umělá inteligence jako pomocník.....	18
4.1.1 Monitorování zdraví a asistenční roboti.....	19
4.1.2 Chytré domovy a geriatrická rehabilitace.....	20
4.2 Umělá inteligence jako společník.....	21
4.2.1 Chatboti a komunikační nástroje.....	21
4.2.2 Sociální roboti.....	22
4.3 Umělá inteligence jako rádce.....	24
4.3.1 Navigační nástroje.....	25
4.3.2 Vzdělávací nástroje.....	26
4.3.3 Poradenství v oblastech zdraví, financí a životního stylu.....	26
5 Možné výhody a rizika, která umělá inteligence přináší.....	27
6 Senioři a chatbot: výzkumná sonda.....	29
6.1 Teoretické východisko a výzkumné otázky.....	29
6.2 Výzkumný vzorek a sběr dat.....	30
6.3 Etické aspekty.....	33
6.4 Analýza dat.....	33
6.5 Výsledky a jejich interpretace.....	36
6.5.1 Jak senioři vnímají nástroj Bing Copilot.....	36
6.5.2 Jaké emoce vzbuzuje nástroj Bing Copilot.....	38
6.6 Diskuse.....	40
Závěr.....	45
Seznam použitých zdrojů.....	48
Přílohy.....	54
Příloha I: Přepis interakce s nástrojem Bing Copilot (Hana).....	55
Příloha II: Přepis rozhovoru č: 1 (Hana).....	66
Příloha III: Přepis rozhovoru č: 2 (Hana).....	68
Abstrakt.....	69
Abstract.....	70

Úvod

Zaměření své bakalářské práce jsem promýšlela dlouho a velmi pečlivě. Zdrojem inspirace pro výběr tématu byly zahraniční výzkumy, které se umělou inteligencí a případného využití jejího potenciálu již nějakou dobu zabývají. Na výzkumech se podílí mnoho států napříč všemi světovými regiony. Samozřejmě i v České republice výzkumy na toto téma probíhají. Mezi dva subjekty s největším počtem projektů v ČR patří: Ústav teorie informace a automatizace AV ČR¹ a Ústav informatiky AV ČR².

Fenomén umělé inteligence je v dnešní době natolik aktuálním tématem, že je důležité, abychom se v něm dokázali správně orientovat, protože v nepříliš vzdálené budoucnosti bude umělá inteligence běžnou součástí našich životů, se kterou budeme každodenně interagovat. Je proto naprosto nezbytné pochopit základní principy a využít možností, které nám tyto moderní technologie nabízejí.

Vhledem k tomu, že mým studijním programem je pedagogika volného času (PVČ), tak se na tuto oblast zaměříme trochu důkladněji. V rámci PVČ je nepřehledné množství různých oblastí a témat, ve kterých by umělá inteligence mohla nalézt své uplatnění. Její využití může být velmi rozmanité. Třeba navrhování, plánování a optimalizace volnočasových programů jednotlivcům v reálném čase přímo na míru, a to včetně reakcí na momentální neplánované změny. Uzpůsobení aktivit s ohledem na aktuální zdravotní i duševní stav svěřence a veškeré sledování změn s možností vyhodnocení jejich závažnosti a případně i poskytnutí těchto výsledků ošetřujícím lékařům či jiným odborníkům. Vyhledávání a plánování setkávání s jinými osobami podobných zájmů a zaměření. Vývoj aplikací a nástrojů zaměřených na volnočasové aktivity a mnoho dalších, které budu zmiňovat v některých kapitolách této práce.

Umělá inteligence má obrovský potenciál, který by byla škoda nevyužít. S ohledem na životní prostředí, ekonomickou situaci a mnoho dalších aspektů života, se kterými se lidé musejí každodenně vypořádat. Její využití v pedagogice volného času má samozřejmě přesah i do ostatních oblastí. Například lékařství (sledování zdravotního stavu), psychologie (sledování duševního stavu), sociologie (sociální chování, kontakty, setkávání a interakce s jinými jedinci), ekonomie (hospodaření), pedagogika (vzdělávání) či přímo pedagogika volného času (cestování, zábavné aktivity, sport). Může také pomáhat se zmírněním průvodních jevů procesu stárnutí (cvičení paměti, udržování psychické pohody, koordinace pohybu apod.).

Umělá inteligence může řešit klíčové výzvy související se stárnutím, jako je třeba zlepšení kvality života, podpora nezávislosti a sociální začlenění starších lidí. Například

---

¹ ÚSTAV TEORIE INFORMACE A AUTOMATIZACE AV ČR. *Výzkum*. Online. 2019. Dostupné z: <https://www.utia.cas.cz/cs/research>. [cit. 2024-03-03].

² ÚSTAV INFORMATIKY AV ČR. *Předmět výzkumu*. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.cs.cas.cz/research/cs>. [cit. 2024-03-03].

odborný článek³, který se zabývá designem technologií popisuje, jak může umělá inteligence pomoci starším lidem s návrhem technologií, které respektují jejich potřeby a preference. Jiný článek⁴ zase ukazuje, jak dokáže umělá inteligence pomoci starším lidem s kognitivní stimulací a sociální interakcí.

Nové programy, postupy a algoritmy, které by umělá inteligence vytvořila, můžou odborníkům umožnit nahlížet na problematiku z úplně jiné perspektivy. Je vysoce pravděpodobné, že by tak do budoucna vytyčovala nové směry, kterými se bude PVČ nadále rozvíjet. Je zřejmé, že tento trend je platný nejen pro jednotlivé pedagogické disciplíny, ale i pro všechny nám dosud známé vědní obory.

Bude samozřejmě nějakou dobu trvat, než všechny tyto možnosti dokážeme definovat, podrobit je důkladné analýze a přijít s koncepcí, která dokáže skloubit dosavadní znalosti a platné funkční principy s nasazením umělé inteligence, tak aby výsledkem byly efektivní a snadno udržovatelné postupy, které dokážou pomoci jak lidem, kteří jsou cílovou skupinou, tak i lidem, kteří jim tuto pomoc poskytují.

Cílem této práce je prozkoumat současné využití umělé inteligence v každodenním životě seniorů, identifikovat oblasti aplikace a zjistit, jaké jsou možnosti budoucího vývoje. Součástí práce je také výzkumná sonda, která se zaměřuje na to, jak senioři nástroje umělé inteligence vnímají, a jak se při jejich používání cítí.

---

³*Designing Artificial Intelligence Technologies for Older Adults*. Online, PDF. Geneva: World Economic Forum, 2021. Dostupné z: <https://www.weforum.org/publications/designing-artificial-intelligence-technologies-for-older-adults/>. [cit. 2024-03-22].

⁴RIELAND, Randy. How Will Artificial Intelligence Help the Aging? Online. *Smithsonian Magazine*. 2017. Dostupné z: <https://www.smithsonianmag.com/innovation/how-will-artificial-intelligence-help-aging-180962682/>. [cit. 2024-03-03].

1 Terminologie a historie umělé inteligence

Za několik desetiletí vývoje umělé existence vzniklo mnoho definic, které pocházejí z různých částí světa a byly vyřčeny kapacitami ve svých oborech, ale i mnohými laiky, kteří se o vývoje umělé inteligence zajímali. Abychom se dokázali v tomto prostředí dobře orientovat a nedocházelo k různým nedorozuměním, je potřeba si vysvětlit a osvojit klíčové pojmy vztahující se k tomuto tématu.

1.1 Definice umělé inteligence

Jelikož je těžké vybrat jen jedinou definici, tak si jich tu postupně představíme několik, přesně v pořadí, v jakém ve své době vznikaly. Poprvé toto téma vynesl na světlo Alan Turing, ale nakonec nebyl schopen žádnou rozumnou definici předložit.

S první takovou, všeobecně přijímanou ve vědeckých kruzích, přišel v roce 1956 emeritní profesor Stanfordovy univerzity John McCarthy, který zavedl termín „umělá inteligence“ jako první (anglicky: Artificial Intelligence, zkratka AI). Definoval ji takto: „Jedná se o vědu a techniku vytváření inteligentních strojů.“ Později, v roce 2007 tuto definici ještě rozšířil na: „Jedná se o vědu a techniku vytváření inteligentních strojů, zejména počítačových programů. Souvisí s podobným úkolem s využitím počítačů k pochopení lidské inteligence, ale umělá inteligence se nemusí omezit na metody, které jsou biologicky pozorovatelné.“⁵

V roce 2010 americký vědec Nils John Nilsson, tvůrce prvního mobilního robota pro všeobecné použití, který byl schopen uvažovat o svých činnostech, definoval umělou inteligenci takto: „Pro mě je umělá inteligence činností zaměřenou na vytváření inteligentních strojů a inteligence je pak taková vlastnost, která umožňuje entitě vhodně fungovat s předvídavostí ve svém prostředí.“⁶

V současnosti je umělá inteligence defínována mnohem podrobněji, a to hlavně díky vývoji, který v posledních deseti letech dosáhl neuvěřitelného pokroku. Toto je jedna z nejnovějších definic, která byla publikována poměrně nedávno, v roce 2023: „Umělá inteligence je defínována jako schopnost digitálního počítače nebo počítačem řízeného robota vykonávat úkoly, které jsou běžně spojovány s inteligentními bytostmi.

---

⁵ MCCARTHY, John. *What is Artificial Intelligence?* Online. Stanford: Stanford University, 2007, s. 2. Dostupné z: <https://www-formal.stanford.edu/jmc/whatisai.pdf>. [cit. 2024-01-13]. Původní text: „It is the science and engineering of making intelligent machines, especially intelligent computer programs. It is related to the similar task of using computers to understand human intelligence, but AI does not have to confine itself to methods that are biologically observable.“ Vlastní překlad autorky práce.

⁶ NILSSON, Nils J. *The quest for artificial intelligence: A history of ideas and achievements*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010, s. 13. ISBN 978-0521116398. Původní text: „For me, artificial intelligence is that activity devoted to making machines intelligent, and intelligence is that quality that enables an entity to function appropriately and with foresight in its environment.“ Vlastní překlad autorky práce.

Umělá inteligence je také definována jako inteligentní entita vytvořená lidmi, jež je schopná inteligentně vykonávat úkoly, aniž by k tomu byla výslovně instruována a je také schopná myslet a jednat racionálně a lidsky.⁷

1.2 Klíčové pojmy

K jednodušší orientaci a lepšímu pochopení informací z použitých zdrojů je potřeba objasnit klíčové pojmy, které se v oblasti výzkumu a vývoje umělé inteligence používají.⁸

Nejzákladnějším pojmem je **algoritmus**, což je soubor kroků, které musíme udělat, abychom vyřešili nějaký problém nebo dosáhli nějakého cíle. Musí být přesný, jednoznačný a konečný, aby ho počítač nebo člověk mohl správně a rychle provést. Algoritmus má vstupní data, se kterými pracuje a výstupní data, která vytváří.

Data jsou informace, které mohou být uloženy, zpracovány nebo analyzovány počítačem. Mohou být několika různých typů, jako jsou například čísla, texty, obrázky, zvuky nebo videa a jsou základem pro umělou inteligenci, protože poskytují vstupní informace pro algoritmy a umožňují jim učit se a zlepšovat se. Například data mohou být použita pro předpovídání počasí na základě historických měření.

Strojové učení je podoblast umělé inteligence, která se zabývá tím, jak naučit počítačové systémy řešit úlohy bez explicitního programování. Využívá matematické modely, které dokážou najít vzorce, pravidla nebo závislosti v datech. Tyto modely se pak používají k předvídání, klasifikaci, shlukování nebo jiným účelům. Strojové učení je součástí umělé inteligence, která se snaží napodobit lidské schopnosti.

Hluboké učení je podmnožinou strojového učení, která se inspirovala fungováním lidského mozku. Používá umělé neuronové sítě s více vrstvami k učení komplexních vzorců z dat.

Umělá neuronová síť je model inspirovaný fungováním lidského mozku. Skládá se z velkého množství propojených umělých neuronů, které jsou schopny se učit a zpracovávat informace. Může být například použita pro rozpoznávání obličejů na fotografiích.

Zpracování přirozeného jazyka je obor informatiky, který se zabývá interakcí mezi počítačem a lidským jazykem. Jejich cílem je, aby počítače dokázaly porozumět a generovat text a řeč v přirozeném jazyce, srozumitelném pro člověka.

---

⁷ GREAT LEARNING. *What is Artificial Intelligence in 2024? Types, Trends, and Future of it?* Online, blogový příspěvek. 27. 11. 2023. Dostupné z: <https://www.mygreatlearning.com/blog/what-is-artificial-intelligence/>. [cit. 2024-02-22].

⁸ CAUSERA. *Artificial Intelligence (AI) Terms: A to Z Glossary*. Online. 19. 3. 2024. Dostupné z: <https://www.coursera.org/articles/ai-terms>. [cit. 2024-03-21].

Chatbot je program, který je navržen tak, aby komunikoval s lidmi prostřednictvím textu nebo hlasových příkazů způsobem, který napodobuje konverzaci mezi lidmi. Chatboti jsou počítačové programy, které simulují konverzaci s lidmi. Fungují na principu zpracování přirozeného jazyka a strojového učení. Můžou odpovídat na otázky, vyhledávat a poskytovat informace nebo vést konverzaci na různá témata.

1.3 Typy umělé inteligence

Výzkumy umělé inteligence a její následný vývoj v posledních několika letech nabraly na intenzitě. Jedná se o dynamicky se vyvíjející, až turbulentní prostředí, kde se rodí myšlenky a teorie, z nichž některé už dokonce přešly do praxe a staly se skutečností. Aby bylo možné se v této záplavě informací orientovat, je potřeba jednotlivé typy umělé inteligence definovat a dělit. Existuje několik různých dělení, která se liší na základě vybraných kritérií. Jedním z hlavních je rozdělení podle cílů a schopností jednotlivých typů umělé inteligence. Podle něj získáme tři základní typy:⁹

- **Úzká (slabá) umělá inteligence** (ANI – Artificial narrow intelligence) - tento model má stanovenou škálu dovedností a zaměřuje se na jednu konkrétní sadu úkolů. Je to nejběžnější typ umělé inteligence, který používáme dnes, ale je omezený svými schopnostmi a nemůže se učit nové věci.
- **Obecná umělá inteligence** (AGI – Artificial general intelligence) - tento typ by dokázal řešit různé typy úloh stejně dobře nebo dokonce lépe než člověk, aniž by potřebovala předchozí učení nebo instrukce. Avšak zatím je tento typ pouze teoretický a neexistuje žádný systém, který by ho plně dosáhl.
- **Umělá superinteligence** (ASI – Artificial super-intelligence) - tento typ by překonal lidskou inteligenci ve všech aspektech, včetně kreativity, všeobecných znalostí, sociálních dovedností a morálních hodnot. Taková umělá inteligence by si uvědomovala svou existenci, měla by vlastní identitu a osobnost a mohla by řídit a ovlivňovat okolní prostředí. Tento model je však pouze hypotetický a jeho možné důsledky pro lidstvo jsou nejisté a kontroverzní.

Nicméně pro účely této práce bude lepší použít dělení podle míry podobnosti lidskou inteligencí:

---

⁹ SUNDAR K, Rama. *Artificial Intelligence (ANI & AGI) and its impact on society*. Online, blogový příspěvek. 20. 7. 2018, 04:13. Dostupné z: <https://mse238blog.stanford.edu/2018/07/sundarvk/artificial-intelligence-ani-agi-and-its-impact-on-society/>. [cit. 2024-01-15].

- **Reaktivní stroje** pouze reagují na podněty, ale nevytvářejí si paměť a ani neplánují do budoucna. Příkladem reaktivních strojů jsou šachové programy, které dokážou hrát velmi dobře, ale neberou v úvahu kontext ani historii hry. Do této kategorie spadají všechny nástroje typu chatbot nebo hlasový asistent využívající technologii zpracování přirozeného jazyka, která jim umožňuje rozumět dotazům uživatelů a odpovídat na ně.
- **Stroje s omezenou pamětí** dokážou ukládat a využívat znalosti z minulosti pro řešení současných úloh. Příkladem strojů s omezenou pamětí jsou samořídící auta, která si pamatují rychlost, směr a polohu ostatních vozidel a podle toho se chovají.
- **Stroje s teorií mysli** by dokázaly pochopit a předvídat emoce, motivace a záměry jiných bytostí, včetně lidí a zvířat. Tento typ umělé inteligence je zatím pouze hypotetický a neexistuje žádný systém, který by ho plně dosáhl. Stroje s teorií mysli by vyžadovaly schopnost sebeuvědomování a sociální interakce.
- **Stroje s vlastním uvědoměním** by měly vědomí své existence, identity a osobnosti. Tento typ umělé inteligence je také pouze teoretický a jeho možné důsledky pro lidstvo jsou nejisté a kontroverzní. Někteří odborníci varují před možnými riziky, jako je ztráta kontroly nad stroji s vlastním uvědoměním, zatímco jiní vidí potenciál pro spolupráci a zlepšení kvality života.

1.4 Stručná historie umělé inteligence

Umělá inteligence je obor informatiky, který se zabývá tvorbou systémů, které dokážou řešit komplexní úlohy podobně nebo lépe než člověk. První náznaky uvažování o umělé inteligenci se objevily již v antice, ale reálné pokusy o její vytvoření začaly až ve 20. století s vynálezem a rozvojem počítačů.

V první polovině 20. století se objevily první teoretické základy, jako je Turingův test, neuronové sítě nebo symbolická logika. Alan Turing, anglický matematik, logik, kryptoanalytik a vynálezce, je považován za otce teoretické informatiky a umělé inteligence. Turingův test, který navrhl, je stále používán jako kritérium pro hodnocení inteligence testovaného stroje.

Ve druhé polovině 20. století se rozvinuly různé oblasti aplikace umělé inteligence, jako je zpracování přirozeného jazyka, rozpoznávání obrazu, strojové učení nebo expertní systémy. V současné době se umělá inteligence, díky pokroku v oblastech jako je hluboké a strojové učení, generativní modely, umělá kreativita nebo umělá etika, stala součástí každodenního života.

2 Senioři jako cílová skupina pro využívání umělé inteligence

Umělá inteligence má potenciál zlepšit kvalitu života, zvýšit produktivitu, pomoc překonat změny a řešit společenské výzvy. Mezi tyto výzvy patří i stárnutí populace, které seniorům přináší nové potřeby, ale i příležitosti, jak se s touto společenskou rolí, co nejlépe vypořádat.

Na základě přehledových studií Českého statistického úřadu (ČSÚ) za rok 2023¹⁰ můžeme zjistit, že počet obyvatel ČR starších 65 let byl k 31. 12. 2022 celkem 2 207 849 osob. Z toho bylo 1 278 548 žen a 929 301 mužů. Procentuální zastoupení seniorů v populaci obyvatel ČR tak činilo 20,4 %. Nejsilněji jsou mezi seniory zastoupeny skupiny 65–69 let a 70–74 let (dohromady skoro 2/3).

Průměrný věk dožití byl v ČR dle statistik ČSÚ z roku 2020 u mužů stanoven na 76,5 roku a u žen na 82,4 roku. Ač se kvůli COVID-19 mírně zkrátil, tak by se měl mít díky pokrokům v lékařství a následné péči do budoucna zase rostoucí trend.¹¹

Senioři jsou pro využívání umělé inteligence specifickou cílovou skupinou, protože mají odlišné charakteristiky, jiné preference a očekávání, než je tomu u mladší generace. Čelí také různým bariérám, které jim brání v plné participaci na digitálním světě, jako je například nižší počítačová gramotnost, nedostatek důvěry, nedostupnost nebo nevhodnost technologií.

Proto je důležité i nadále zkoumat, jak může umělá inteligence přispět ke zlepšení každodenního života seniorů, a jak je možné překonat tyto bariéry.

2.1 Specifika stáří

Úplně přesné vymezení termínu senior není snadné definovat. V každé zájmové oblasti se můžou jednotlivé specifiky navzájem lišit. Například v psychologii Vágnerová¹² dělí období stáří na dvě kategorie: rané stáří (65–75) a pravé stáří (75+). Z gerontologického pohledu je stáří definováno zase trochu jinak: „Dnes je za počátek stáří vesměs považován věk 65 let.“¹³ Taktéž český statistický úřad (ČSÚ) považuje za seniory osoby starší 65 let: „V demografické statistice je senior běžně definován pomocí kritéria jeho věku, kdy za seniora je považována každá osoba ve věku 65 či více let.“¹⁴ Pro naše

¹⁰ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (ČSÚ). *Obyvatelstvo*. Online. Statistická ročenka České republiky, 2023. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/4-obyvatelstvo-71rmac5ttt>. [cit. 2024-01-15].

¹¹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (ČSÚ). *Naděje dožití podle pohlaví – roční časové řady*. Online. Časové řady, 2023. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/obyut_cr. [cit. 2024-01-15].

¹² VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000, s. 235. ISBN 80-71-78-308-0.

¹³ KALVACH, Zdeněk et al. *Geriatric a gerontologie*. Praha: Grada, 2004, s. 15. ISBN 80-247-0548-6.

¹⁴ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (ČSÚ). *Senioři v ČR v datech*. Online, PDF. Katalog produktů, 2023, s. 7. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/190537086/31003423.pdf/51b9a00e-39f9-4829-a535-20080aa9d71f?version=1.0>. [cit. 2024-01-15].

potřeby, ale i obecně nejjednodušší je tedy definovat seniora podle dosaženého věku. V našem případě tedy ve věku 65 let.

Být seniorem, tedy znamená dosáhnout určitého věku a čelit různým změnám a výzvám v mnoha aspektech svého dosavadního života. Ať už se jedná o tělesnou či duševní stránku každého jedince, tak i o změny v jeho společenském životě.¹⁵

V tomto období života často dochází ke snížení kognitivních funkcí, tedy k poklesu schopnosti vnímat, učit se, rozhodovat nebo řešit problémy. To může být způsobeno různými faktory, třeba vlastním procesem stárnutí, nemocí, úrazem, stresem, nedostatkem spánku či špatnou výživou.¹⁶ Toto snížení se potom může projevovat jako zapomínání, zmatenost, poruchy řeči, orientace nebo úsudku. Snížení kognitivních funkcí u seniorů může ovlivnit kvalitu života, sociální vztahy a pracovní výkonnost.

Dalším častým projevem stárnutí je emocionální afektivita, která se projevuje jako náhlá, rychlá emoční reakce s nepřiměřenou intenzitou. I zde může být ovlivněna různými faktory, jako jsou stárnutí, nemoci, úrazy, stres, osamělost, ztráta blízkých nebo společenské změny. Tyto faktory mohou vést k poruchám afektivity, jako jsou deprese, úzkost, agresivita nebo apatie. Poruchy afektivity můžou u seniorů zhoršovat kvalitu života, zdraví a sociální vztahy.

Změny společenského postavení často souvisí s odchodem do důchodu, ale i se ztrátou partnera, přátel či kolegů a můžou být provázeny osamělostí, sociální izolací či dokonce diskriminací. Na druhou stranu, existují i změny, které jsou pozitivního charakteru, například vstup do nových společenských rolí dědeček/babička, mentor či rádce, k čemuž může senior využít svých nabytých zkušeností a znalostí. Pokud zdravotní stav dovolí, tak je tu větší prostor pro volnočasové aktivity (koníčky, cestování apod.)

Bohužel toto období je spojeno i s vyšší nemocností, spíše potom chronického typu, bolestmi, úrazovostí a závislostí na léčivech nebo zdravotních pomůckách.

2.2 Klíčové potřeby seniorů

S rostoucím věkem se mění i naše potřeby a přání. To samozřejmě platí i u seniorů, kteří čelí specifickým výzvám v oblasti zdraví, sociálního života, financí a psychologie. Senioři potřebují více lékařské péče a preventivních prohlídek. Častěji se u nich vyskytují chronická onemocnění a zdravotní postižení. Mohou tak potřebovat pomoc

---

¹⁵ VENGLÁŘOVÁ, Martina. *Problematické situace v péči o seniory: příručka pro zdravotnické a sociální pracovníky*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2170-5.

¹⁶ MATĚJOVSKÁ KUBEŠOVÁ, Hana; MELUZÍNOVÁ, Hana a WEBER, Pavel. Faktory ovlivňující vznik a průběh kognitivních poruch u seniorů. Online. PDF. *Vnitřní lékařství*. 2011, roč. 57, č. 5, s. 502–506. Dostupné z: <https://www.casopisvnitrnilekarstvi.cz/pdfs/vnl/2011/05/13.pdf>. ISSN 1801–7592. [cit. 2024-03-21].

s aktivitami denního života, jako je koupání, oblékání a stravování. Více u nich dochází k osamělosti a sociální izolaci a mohou se cítit ztraceni v digitálním světě. Obvykle mají nižší příjmy než mladší osoby a mohou tak mít potíže s úhradou zdravotní péče a dalších výdajů. Často se stávají obětí finančního zneužívání. Senioři se mohou potýkat s úzkostí, depresí a dalšími psychickými problémy a mohou potřebovat pomoc s kognitivními funkcemi, jako je paměť a myšlení. Pocity, že už jsou pro společnost neužiteční je vedou ke ztrátě smyslu života. Uspokojení jejich klíčových potřeb a aktivní účast na fungování společnosti je velmi důležité pro udržení kvality jejich života. A s tímhle vším jim mohou nástroje umělé inteligence pomoci.

Vágnerová rozlišuje kromě biologických potřeb (pudy) ještě další typy potřeb: primární psychické a sekundární psychosociální.¹⁷ Pudy jsou nezbytné k zachování sebe sama a patří mezi ně: pud obživy (potřeba potravy), pud sebezáchovy, sexuální pud a pud péče o potomstvo. **Primární** potřeby se zaměřují na duševní pohodu (například potřeba bezpečí, lásky sebeurčení a sebeúcty). **Sekundární** jsou závislé na individuálních zkušenostech a kulturním prostředí (potřeba vzdělání, uznání, kariéry a materiálního zabezpečení).

Emoce a potřeby jsou vzájemně velice úzce propojeny. Emoce signalizují neuspokojení nebo uspokojení potřeb. Naopak, neuspokojené potřeby vyvolávají emoce jako smutek, frustraci nebo hněv. Tato vzájemná propojenost zdůrazňuje, že emoce a potřeby tvoří nedílnou součást lidského prožívání. Marie Vágnerová významně přispěla k pochopení emocí a jejich vlivu na lidské chování. Její teorie zdůrazňuje komplexní a dynamický charakter emocí a jejich úzké propojení s lidskými potřebami.

Vágnerová vnímá emoce jako komplexní fenomény zahrnující subjektivní prožitek, fyziologické změny, behaviorální projevy a kognitivní hodnocení.¹⁸ Toto pojetí odmítá redukcionistický přístup k emocím a zdůrazňuje jejich multidimenzionální charakter. Emoce plní v lidském životě důležité funkce. Pomáhají nám adaptovat se na různé situace, motivují nás k dosažení cílů, usnadňují budování mezilidských vztahů a umožňují sdílení prožitků s druhými. Zároveň se neustále vyvíjejí a mění v závislosti na vnitřních faktorech (osobnost, zkušenosti, nálada) a vnějších faktorech (situace, sociální vlivy, kultura). Toto dynamické pojetí zdůrazňuje, že emoce nejsou statické, ale reagují na měnící se prostředí.

Teorie Marie Vágnerové nabízí komplexní a holistický pohled na emoce a jejich propojení s lidskými potřebami. Důraz klade na multidimenzionální charakter emocí, jejich funkce a dynamický charakter otevírá cestu k hlubšímu pochopení lidského chování.

---

¹⁷ VÁGNEROVÁ, Marie. *Základy psychologie*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 978-80-246-0841-9.

¹⁸ VÁGNEROVÁ, *Základy psychologie*, 2004.

Teorie základních emocí, která v současné době patří mezi nejznámější přístupy k emocím¹⁹, je koncept, který navrhli někteří psychologové, včetně Paula Ekmana. Tato teorie tvrdí, že existují určité základní emoce, které jsou stejné pro všechny lidi bez ohledu na jejich kulturu. Tyto základní emoce zahrnují štěstí, smutek, strach, hněv, překvapení a znechucení. Ekman (1934) je psycholog, který se zabýval studiem emocí a jejich vztahu k obličejovým výrazům. Podle něj, mohou být tyto základní emoce rozpoznány napříč různými kulturami. Na základě svého výzkumu pak v roce 1972 s kolegou Wallacem V. Friesenem sestavili seznam šesti základních emocí, kterými jsou: hněv, znechucení, strach, radost, smutek a překvapení.

Další známý koncept je model osmi emocí podle Roberta Plutchika (1980)²⁰, který zahrnuje důvěru, strach, radost, smutek, hněv, očekávání, překvapení a odpor. Nebo lze použít model dvou dimenzí podle Jamese Russella a Lisy Feldman Barrett, který zahrnuje aktivaci (od nízké po vysokou) a valenci (od negativní po pozitivní).²¹

Vývojáři si stále více uvědomují důležitost zohlednění emocí a potřeb seniorů při navrhování a vývoji svých produktů. Zde je několik oblastí, které berou v úvahu: přístupnost, personalizace, bezpečnost a etické aspekty.

- **Přístupnost** – snadná použitelnost i pro osoby, které nemají žádnou zkušenost s technologiemi, a to za pomoci jednoduchého uživatelsky přátelského rozhraní, intuitivní navigace a jasných pokynů. Nástroje jsou dostupné v různých jazycích tak, aby je mohly používat senioři z celého světa.
- **Personalizace** – přizpůsobitelnost individuálním potřebám a preferencím seniorů, čehož lze dosáhnout pomocí personalizovaných nastavení a doporučení. Nástroje musí respektovat soukromí seniorů a chránit jejich osobní údaje.
- **Bezpečnost** – nástroje musí být bezpečné a spolehlivé, a to díky robustnosti bezpečnostních protokolů a rozsáhlému testování. Musí být také transparentní v tom, jak fungují, a měly by seniorům poskytovat informace o tom, jak jsou jejich data používána.

---

¹⁹ POLÁČKOVÁ ŠOLCOVÁ, Iva. *Emoce: regulace a vývoj v průběhu života: funkce a zákonitosti emocí, sociální a kulturní souvislosti, měření emocí*. Praha: Grada, 2018. ISBN 978-80-247-5128-3.

²⁰ PLUTCHIK, Robert. *Emotions and life: perspectives from psychology, biology, and evolution*. Washington: American Psychological Association, 2003. ISBN 1-55798-949-4.

²¹ BARRETT, Lisa a RUSSELL, James. Independence and Bipolarity in the Structure of Current Affect. Online. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1998, vol. 74, no. 4, s. 967–984. Dostupné z: https://www.academia.edu/2634686/Independence_and_bipolarity_in_the_structure_of_current_affect. [cit. 2024-02-20].

- **Etické aspekty** – všechny nástroje by měly být vyvíjeny v souladu s etickými principy, jako je respekt k autonomii, důstojnosti a soukromí seniorů a měly by být používány způsobem, který nešíří předsudky a diskriminaci.

V dnešní době je už samozřejmostí, že vývojáři nástrojů umělé inteligence s daty o potřebách, emocích i faktorech, které je ovlivňují, pracují a využívají tyto poznatky ke zdokonalování nástrojů umělé inteligence. A to nejen na obecné úrovni, ale i přímo pro určité skupiny. V našem případě seniorů. Tato personalizovaná péče umožňuje umělé inteligenci lépe porozumět a reagovat na jedinečné potřeby a preference seniorů, což vede k lepšímu uživatelskému zážitku a vyšší úrovni spokojenosti.

2.3 Digitální gramotnost seniorů

Digitální gramotnost je schopnost používat počítače a další digitální technologie k získávání, zpracovávání a sdílení informací. Je velmi důležitá pro účast v moderní společnosti, která je stále více závislá na digitálních službách a komunikaci a může také seniorům přinést mnoho výhod, jako jsou zlepšení kvality života, rozvoj dovedností a zájmů a rozšíření sociální sítě a podpory. Tato schopnost může pomoci seniorům zůstat aktivní, nezávislí, informovaní a zapojení do společnosti. Může jim umožnit učit se nové věci, rozvíjet koníčky, vyjadřovat svou kreativitu a získávat nové zkušenosti. V neposlední řadě také může usnadnit komunikaci s rodinou, přáteli a dalšími lidmi, kteří mají podobné zájmy.

Počítače se začaly rozvíjet v polovině 20. století a jejich výkon a dostupnost se postupně zvyšovaly. První osobní počítače se objevily na konci 70. let a začaly pronikat do domácností i do škol. V 90. letech se u nás rozšířil internet a další aplikace, které umožnily komunikaci, vzdělávání a zábavu. Počítačové vzdělanci byli ti, kteří se dokázali orientovat v různých operačních systémech, programech a jazycích a využívali počítače k řešení složitých problémů.

Stárnou i lidé, co s počítačem umí. Ti, kteří se narodili v době, kdy počítače nebyly běžné, se museli učit nové dovednosti a přizpůsobit se změnám technologie. Někteří z nich se stali počítačovými nadšenci a ovládli různé oblasti informatiky. Jiní se naučili používat počítače jen pro základní úkony, jako je psaní dokumentů, prohlížení internetu nebo posílání e-mailů. A další se počítačům vyhýbali nebo je používali jen z donucení. Na základě stárnutí populace, se tak do seniorního věku dostává stále více lidí, kteří mají s používáním počítačů a digitálních technologií větší míru zkušeností. Třicátníci z 90. let se tak stávají seniory, kteří jsou schopni tyto technologie ovládat a na denní bázi používat.

Menší strach z používání počítače, je také důkazem toho, že dnešní senioři mají s těmito technologiemi mnohem více zkušeností, než tomu bylo u předchozích generací.

Strach z používání počítače může být způsoben různými faktory, jako je nedostatek znalostí, zkušeností, sebedůvěry, podpory nebo zájmu. Strach může vést k odmítání počítačů, izolaci, frustraci nebo ztrátě příležitostí. Pro překonání strachu je důležité nabídnout seniorům vhodné vzdělávání, které je přizpůsobené jejich potřebám, tempu a stylu učení. Také je třeba jim poskytnout dostatek času, trpělivosti, povzbuzení a zpětné vazby.

V roce 2023 mělo 55,6 % domácností, kde jsou všechny osoby starší 65 let, přístup na internet (v roce 2017 to bylo jen 31,1 %). Nějaký typ počítače vlastnilo v roce 2023 50,3 % těchto domácností (v roce 2017 to bylo jen 32,3 %).^{22 23}

Počet seniorů, kteří využívají informační a komunikační technologie každým rokem narůstá. Stále více seniorů je tak považuje za normální součást svého každodenního života. Na základě statistik, tak můžeme předpokládat, že se rostoucí trend bude i nadále udržovat. Vždyť senioři tvoří v počtu obyvatel ČR více než pětínový podíl.

Naštěstí se v současnosti mnohé organizace snaží zmenšovat tzv. digitální propast mezi generacemi, která by mohla způsobit, že starší občané zůstanou v digitálním světě pozadu. Jedná se například o projekt Digitální odysea²⁴, v jehož rámci se nabízejí seniorům kurzy pro rozvoj digitálních dovedností a rovněž třeba další zajímavý projekt, ve kterém umělá inteligence pomáhá seniorům a mladým s komunikací (mezigenerační překladač).²⁵

Dalším příkladným počinem, který pomáhá seniorům s rozvojem jejich digitálních dovedností, je projekt neziskové organizace Transitions, která v listopadu pořádala pro českobudějovické seniory kurz práce s umělou inteligencí.²⁶

Podobných projektů se naštěstí začíná objevovat více, a to je dobrá zpráva pro všechny seniory, kteří se chtějí zapojit do moderního digitálního světa a držet krok s mladšími generacemi.

---

²² ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (ČSÚ). *Senioři v ČR v datech*. Online. PDF. Katalog produktů, 2023, s. 76. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/190537086/31003423.pdf/51b9a00e-39f9-4829-a535-20080aa9d71f?version=1.0>. [cit. 2024-01-15].

²³ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (ČSÚ). *Využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi osobami*. Online. PDF. Katalog produktů, 2023, Tabulka 1.1. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/1-pocitace-a-internet-v-domacnostech-qzkmcc48qg>. [cit. 2024-01-15].

²⁴ NADACE VODAFONE. *O projektu*. Online. Digitální Odysea. © 2024. Dostupné z: <https://odysea.nadacevodafone.cz/o-projektu>. [cit. 2024-03-03].

²⁵ NADACE VODAFONE. *Umělá inteligence pomáhá seniorům a mladým s komunikací. Nadace Vodafone spustila první mezigenerační překladač*. Online. In: Nadace Vodafone. 10. 1. 2024. Dostupné z: <https://www.nadacevodafone.cz/novinky/umela-inteligence-pomaha-seniorum-a-mladym-s-komunikaci.-nadace-vodafone-spustila-prvni-mezigeneracni-prekladac.html>. [cit. 2024-03-03].

²⁶ AKTUÁLNĚ.CZ. *Senioři kurz zcela zaplnili. Učí se v něm, jak jim umělá inteligence usnadní život*. Online. In: Aktuálně.cz. 10.1.2024. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/vnoucata-to-resi-i-ja-to-chci-znat-seniori-se-uci-s-umelou-i/r-fbfc1faa00a11ee8980ac1f6b220ee8/>. [cit. 2024-02-20].

3 Současné využívání umělé inteligence pro potřeby seniorů

V posledních letech se umělá inteligence stala nedílnou součástí zdravotní péče, asistovaného bydlení a dalších oblastí, které jsou pro seniory důležité. Nabízí mnoho možností pro zlepšení kvality jejich života, zdraví a sociálního zapojení.

V oblasti zdravotní péče umělá inteligence pomáhá lékařům a zdravotnickým pracovníkům při diagnostice a léčbě nemocí. Dále také může pomoci při sledování zdravotního stavu pacientů a při včasné detekci zdravotních problémů.

V rámci konceptu asistovaného bydlení se umělá inteligence používá třeba k detekci pádu a jeho okamžitému oznámení zdravotnickým pracovníkům nebo rodině. Dále slouží i k ovládání domácích spotřebičů, jako jsou světla, termostaty a další.

Sociální interakce jsou další oblastí, kde umělá inteligence seniorům usnadňuje život. Pomáhá jim udržovat sociální vazby. Může být například použita k videohovorům a chatování s rodinou a přáteli. Dále se používá třeba k přehrávání hudby a poslechu audioknih.

Detailně se na jednotlivé oblasti a způsoby, jak umělá inteligence pomáhá seniorům v každodenním životě, zaměříme v následující kapitole.

4 Umělá inteligence v každodenním životě seniorů

Každodenní život je soubor pravidelných a opakujících se činností, které jsou pro nás běžné a předvídatelné. Tyto činnosti jsou řízeny neformálními pravidly, která jsou většinou nepsaná a jsou specificky časově a prostorově uspořádána. Každodenní život zahrnuje všechny činnosti, které děláme v průběhu dne, jako je jídlo, práce, volný čas, spánek a další. Tyto činnosti jsou důležité pro naše zdraví a pohodu a jsou základem našeho sociálního života.²⁷

Z vědeckého hlediska je každodenní život fascinujícím objektem studia. Sociální vědci, psychologové a neurovědci zkoumají, jak naše každodenní rutiny ovlivňují naše chování, myšlení a emocionální stav. Například, výzkum ukázal, že rutina a předvídatelnost mohou snižovat stres a úzkost, zatímco nečekané změny v našem každodenním životě mohou vést k zvýšenému stresu a úzkosti.²⁸

4.1 Umělá inteligence jako pomocník

Umělá inteligence může seniorům pomáhat v mnoha oblastech, které jsou součástí jejich každodenního života. Díky této pomoci jsou senioři schopni žít déle v domácím prostředí. Anglický termín **ageing in place**²⁹ zahrnuje touhu žít samostatně v komunitách podle vlastního výběru, a hledá, co možná nejlepší řešení dalších aspektů s tím spojených, jako třeba: zdraví, mobilita, sociální zapojení, finanční blahobyt a zátěž v podobě potřeby pečovatelské pomoci.³⁰

Výzkumy ukazují, že umělá inteligence může hrát klíčovou roli v podpoře seniorů v rámci konceptu ageing in place. Například, může pomoci s monitorováním zdravotního stavu a být využita k detekci anomálií v chování nebo rutině, což může naznačovat potenciální zdravotní problémy.³¹

---

²⁷ Každodennost. Online. In: Sociologická encyklopedie. Stránka byla naposledy editována 21. 9. 2020 v 07:16. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Ka%C5%BEdodennost>. [cit. 2023-11-26].

²⁸ CHERRY, Kendra. *The Importance of Maintaining Structure and Routine During Stressful Times*. Online. In: Verywell Mind. 29. 8. 2022. Dostupné z: <https://www.verywellmind.com/the-importance-of-keeping-a-routine-during-stressful-times-4802638>. [cit. 2024-01-13].

²⁹ GATTA, Frances. *Aging in Place in 2023: What It Is and What You Can Do*. Online. Healthline. 25. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.healthline.com/health/aging-in-place?c=338173953673>. [cit. 2024-01-22].

³⁰ *Designing Artificial Intelligence Technologies for Older Adults*. Online, PDF. Geneva: World Economic Forum, 2021. Dostupné z: <https://www.weforum.org/publications/designing-artificial-intelligence-technologies-for-older-adults/>. [cit. 2024-03-22].

³¹ ZEKRI, Dorsaf; DELOT, Thierry; THILLIEZ, Marie; LECOMTE, Sylvain a DESERTOT Mikael. A Framework for Detecting and Analyzing Behavior Changes of Elderly People over Time Using Learning Techniques. Online, PDF. *Sensors*. 2020, vol. 20, no. 24, s. 7112. ISSN 1424-8220. Dostupné z: <https://doi.org/10.3390/s20247112>. [cit. 2024-03-03].

A právě tohle je jeden z trendů, kterým se výzkumy zapojení umělé inteligence do každodenního života seniorů v současnosti vydávají.³² Tento trend ukazuje, jak může být umělá inteligence využita k podpoře kvality života a nezávislosti seniorů, a jak může přispět k jejich schopnosti zůstat déle v domácím prostředí.

4.1.1 Monitorování zdraví a asistenční roboti

Umělá inteligence hraje v monitorování zdraví u seniorů klíčovou roli. Hlavní výhodou je personalizované sledování zdravotních dat v reálném čase. To může zahrnovat sledování vitálních funkcí, jako je srdeční frekvence a krevní tlak, stejně jako sledování vzorců spánku a denní fyzické aktivity. Data mohou být celodenně sbírána prostřednictvím zdravotnických zařízení, jako jsou chytré hodinky nebo jiné nositelné technologie.³³ Další výhodou je i prediktivní analýza sesbíraných dat, které umožňují umělé inteligenci předpovídat potencionální zdravotní problémy. To může umožnit včasnou intervenci a léčbu. Zároveň může značně ulehčit práci pečovatелům, kterým dokáže poskytnout cenné informace, které je upozorní na změny zdravotního stavu nebo chování seniora.

Asistenční roboti s integrovaným modulem umělé inteligence mohou seniorům pomáhat s plněním mnoha každodenních úkolů a ulevit jim tak od fyzické či duševní zátěže, ale také podstatně snížit riziko pádu, a tím téměř eliminovat nebezpečí úrazu. Zároveň tím u seniorů značně posilují pocit nezávislosti a soběstačnosti.

Pečovatelští roboti dokážou pomoci s úklidovými úkoly, jako je vysávání, utírání prachu či skládání prádla a umožňují tím zachovat domácí prostředí čisté a udržované. Umí také asistovat při přípravě jídla i pomáhat s osobní hygienou. Někteří roboti byli vyvinuti tak, aby nabízeli podporu stability a zvyšovali tak mobilitu jedinců, kterým pomáhají. Dokáží zvedat lidi z postelí nebo ze židlí a poskytují fyzickou podporu při chůzi nebo stání. Například **Robear**³⁴, který byl v roce 2015 vyvinut v Japonsku a dokáže zvedat a přenášet seniory až do 140 kg váhy. Tato schopnost může být obzvláště užitečná v zařízeních s nedostatkem personálu anebo v domácím prostředí.

---

³² VAN HOOFF, Joost; KORT, Helianthe S. M.; RUTTEN, Paul G. S. a DUIJNSTEE, Mia S. H. Ageing-in-place with the use of ambient intelligence technology: Perspectives of older users. Online, PDF. *International Journal of Medical Informatics*. 2011, vol. 80, no. 5, s. 310–331. ISSN 1386-5056. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.ijmedinf.2011.02.010>. [cit. 2024-03-03].

³³ PEARL, Ahana. *Potential of AI-powered Health Monitoring in Healthcare*. Online. In: Data Science Central. 16. 6. 2023. Dostupné z: <https://www.datasciencecentral.com/enhancing-patient-care-with-ai-powered-health-monitoring-and-remote-patient-management/>. [cit. 2024-03-22].

³⁴ WRIGHT, James. *Inside Japan 's long experiment automating elder care*. Online. In: MIT Technology Review. 9. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.technologyreview.com/2023/01/09/1065135/japan-automating-eldercare-robots/>. [cit. 2024-01-18].

Robear je zatím stále ve fázi prototypu. Asistenční roboti se také dají naprogramovat, aby připomínali seniorům včasné a správné užívání léků, a to i včetně dávkování.³⁵

4.1.2 Chytré domovy a geriatrická rehabilitace

Chytré domovy pro seniory využívají technologie a zařízení, které zlepšují bezpečnost, pohodlí a nezávislost seniorů. Senzory napojené na AI mohou monitorovat pohyby a učit se denním aktivitám seniorů, čímž poskytují varovné signály, pokud se normální chování seniora odchyľuje. Zde jsou některé obecné oblasti, kde se tyto technologie využívají.

Domovy mohou být vybaveny zařízeními, které umožňují dálkový přístup kontrolu nad různými aspekty domu, jako je osvětlení, teplota, zabezpečení a další. Mohou být vybaveny senzory a zařízeními, které sledují zdravotní stav seniorů, jako je srdeční frekvence, krevní tlak a další. Také instalace alarmů a bezpečnostních systémů, které mohou poskytnout okamžité upozornění na nouzové situace, jako třeba v případě náhlého pádu apod. Některé chytré domovy mohou být vybaveny technologiemi, které pomáhají seniorům s omezenou mobilitou, jako jsou automatické dveře, výtahy a další.

Mohou být také vybaveny systémy, které připomínají seniorům, kdy mají užít své léky nebo mít k dispozici chytré domácí asistenty, jako je Amazon Alexa nebo Google Home, které mohou poskytnout hlasovou kontrolu nad různými aspekty domu a také poskytnout interaktivní zábavu a informace.³⁶

Existují dokonce celá řešení³⁷ nebo společnosti, které se zabývají vytvořením prostředí vhodného pro život seniorů, kteří chtějí zůstat ve svých domovech. Soustavou prvků a technologií se vytvoří ideální podmínky, ve kterých může senior důstojně žít, aniž by trpěl omezeními spojenými s věkem. Tyto technologie zahrnují inteligentní senzory pro sledování pohybu a aktivity, které mohou upozornit na neobvyklé vzorce chování nebo potenciální zdravotní problémy. Dále jsou zde systémy pro automatické ovládání osvětlení, teploty a bezpečnosti, které zvyšují pohodlí a snižují riziko nehod.

Všechny tyto prvky dohromady vytvářejí prostředí, které je nejen bezpečné a pohodlné, ale také podporuje nezávislost a důstojnost seniorů. Díky těmto technologiím mohou senioři zůstat déle ve svých domovech a užívat si kvalitní život plný radosti a spokojenosti.

---

³⁵ AUSTRALIAN CARERS GUIDE. *Robotics in aged care*. Online. In: Australian Carers Guide. [n.d.]. Dostupné z: <https://australiancarersguide.com.au/robotics-in-aged-care/>. [cit. 2024-03-22].

³⁶ CEMENTAL, Michelle. *8 Ways Smart Homes Are Perfect for Seniors*. Online. In: Caring Senior Service. © 2024. Dostupné z: <https://www.caring seniorservice.com/blog/smart-home-for-seniors#:~:text=8%20Ways%20Smart%20Homes%20Are%20Perfect%20for%20Seniors,Thermostats%200...%208%208.%20Smart%20Home%20Assistants%20>. [cit. 2024-01-13].

³⁷ CAREPREDICT. *Senior Living*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.carepredict.com/senior-living/>. [cit. 2024-02-12].

Geriatrická rehabilitace³⁸ je zaměřena na obnovení funkcí nebo zvýšení zbytkové funkční kapacity a zlepšení kvality života starších lidí. Umělá inteligence může být integrována do rehabilitačních zařízení, jako jsou chytré protézy nebo exoskelety, které mohou seniorům pomoci zlepšit jejich fyzické funkce. Může být použita i v terapeutických hrách a aplikacích, které mohou pomoci seniorům zlepšit jejich kognitivní a motorické schopnosti. Dobré je, že díky umělé inteligenci, lze jednotlivce snadno monitorovat a sebraná data využívat k předpovídání budoucích potřeb a vytváření personalizovaných rehabilitačních plánů, které jsou přizpůsobeny jedinečným potřebám každého seniora.

4.2 Umělá inteligence jako společník

Umělá inteligence se stále více stává součástí našeho každodenního života. Její využití se rozšiřuje do mnoha oblastí, včetně role společníka. Je to fascinující oblast, která se velmi rychle vyvíjí. S rostoucím počtem seniorů, kteří chtějí zůstat nezávislí a aktivní, se stává tato technologie stále důležitější. Existují různé formy, jakými může umělá inteligence působit jako společník, a to zejména prostřednictvím chatbotů, komunikačních nástrojů, sociálních robotů a dalších technologií.

Například chatboti mohou poskytovat užitečné informace, odpovídat na otázky a vést konverzace s uživateli. Komunikační nástroje mohou lidem komunikovat efektivněji, například překládáním textu nebo rozpoznáváním řeči. Sociální roboti mohou poskytnout společnost a interakci, což může být obzvláště užitečné pro ty, kteří jsou izolovaní nebo mají omezený přístup k sociálním interakcím.

Výzkum v oblasti umělé inteligence také otevírá nové možnosti pro personalizaci těchto technologií tak, aby lépe vyhovovaly individuálním potřebám a preferencím uživatelů. To může zahrnovat učení se z chování a zohledňování preferencí uživatelů, aby nástroje poskytovaly relevantnější a užitečnější služby.³⁹

4.2.1 Chatboti a komunikační nástroje

Chatboti a komunikační nástroje jsou klíčovými prvky, které umělá inteligence využívá k poskytování společnosti a podpory seniorům. Tyto nástroje mohou hrát důležitou roli v boji proti osamělosti a sociální izolaci. Ke svému fungování využívají pokročilé algoritmy a technologie zpracování přirozeného jazyka k simulaci lidské konverzace a interakce.

---

³⁸ PHYSIOPEEDIA. *Overview for Principles of Geriatrics Rehabilitation*. Online. © 2024. Dostupné z: https://www.physio-pedia.com/Overview_of_Principles_of_Geriatrics_Rehabilitation. [cit. 2024-01-18].

³⁹ ZIA, Tehseen. *AI-Powered Personalization: How Machine Learning is Transforming Customer Experience*. Online. In: Techopedia. 6. 7. 2023. Dostupné z: <https://www.techopedia.com/ai-powered-personalization-how-machine-learning-is-transforming-customer-experience>. [cit. 2024-01-13].

Chatbot je program, který je navržen tak, aby mohl vést konverzaci s uživatelem. Může odpovídat na otázky, poskytovat informace, připomínat události nebo dokonce vést konverzaci na různá témata. Například, chatbot může být nastaven tak, aby připomínal uživateli jeho léky, odpovídal na otázky týkající se počasí nebo zpráv, nebo dokonce hrál hudbu nebo audioknihy na přání.

Komunikační nástroje pak rozšiřují tuto funkcionalitu tím, že umožňují uživatelům komunikovat s chatbotem prostřednictvím různých kanálů, jako jsou sociální média, aplikace pro zasílání zpráv nebo e-mailové služby. Tyto nástroje mohou být integrovány do různých zařízení, jako jsou smartphony, tablety nebo počítače, což umožňuje uživatelům komunikovat s chatbotem kdykoli a kdekoli.

V současné době existuje mnoho různých chatbotů, ale mezi nejznámější patří: ChatGPT od společnosti OpenAI⁴⁰, Bing společnosti Microsoft⁴¹ a Gemini společnosti Google⁴².

Tyto technologie mohou poskytnout cennou společnost a podporu pro seniory, kteří žijí sami nebo kteří potřebují pomoc s každodenními úkoly. Mohou také pomoci zlepšit jejich kvalitu života tím, že jim poskytnou přístup k informacím a službám, které by jinak mohly být obtížně dostupné. Ať už je to prostřednictvím připomínání léků, poskytování informací o počasí nebo zpráv, nebo prostě poskytování společnosti, chatboti a komunikační nástroje mohou hrát klíčovou roli v životě seniorů.

Je však důležité zmínit, že nenahrazují lidský kontakt. Jsou spíše doplňkem, který může seniorům pomoci žít plnohodnotnější a aktivnější život.

4.2.2 Sociální roboti

Sociální roboti představují fascinující průnik technologie a sociální interakce. Tito roboti, kteří jsou často vybaveni umělou inteligencí, jsou navrženi tak, aby mohli interagovat s lidmi na sociální úrovni. Mohou rozpoznávat tváře, reagovat na dotyky, vést konverzace, a dokonce i tančit. Mohou mít různé formy, od jednoduchých stolních zařízení až po plně mobilní roboty, které se mohou pohybovat po domě. Některé modely mohou dokonce napodobovat lidská gesta a výrazy, což jim umožňuje komunikovat na mnohem hlubší úrovni.⁴³

Tito roboti mohou hrát klíčovou roli v životě seniorů, kteří žijí sami nebo kteří potřebují pomoc s každodenními úkoly. Mohou poskytnout společnost, pomoci s úkoly

---

⁴⁰ OPEN AI. *ChatGPT*. Online. © 2015-2024. Dostupné z: <https://openai.com/chatgpt>. [cit. 2024-03-03].

⁴¹ BING. *Copilot*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.bing.com/search?q=Bing+AI&showconv=1>. [cit. 2024-03-03].

⁴² GOOGLE. *Gemini*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://gemini.google.com>. [cit. 2024-03-03].

⁴³ SAWIK, Bartosz; TOBIS, Sławomir; BAUM, Ewa; SUWALSKA, Aleksandra; KROPIŃSKA, Sylwia et al. Robots for Elderly Care: Review, Multi-Criteria Optimization Model and Qualitative Case Study. Online. *Healthcare*. 2023, vol. 11, no. 9, s. 1286. ISSN 2227-9032. Dostupné z: <https://doi.org/10.3390/healthcare11091286>. [cit. 2024-03-03].

jako je příprava jídla nebo úklid, a dokonce mohou monitorovat zdravotní stav a upozornit na potenciální problémy.⁴⁴

Momentálně existuje několik různých robotů, kteří se dají využít jako společníci k sociálním interakcím. Mají velmi rozdílný design a také různou škálu sociálních dovedností.

Sociální roboti, jako je ElliQ⁴⁵, jsou navrženi tak, aby poskytovali emocionální podporu a společnost seniorům žijícím doma. Jsou zaměřeni na empatii a budování smysluplných vztahů s uživateli. Umějí rozpoznávat hlasy a tváře a mohou být využiti ke snížení pocitu osamělosti a sociální izolace, usnadnění komunikace s rodinou a přáteli, zlepšení nálady a podpoře duševního zdraví.

Naproti tomu existují i roboti, kteří se svým humanoidním vzhledem daleko více blíží klasické představě společníka. Realitou však je, že se většinou jedná o prototypní anebo velmi drahé prémiové modely. Nicméně, stále existuje velký potenciál, jak by sociální roboti mohli významně změnit oblast péče o seniory.

V některých zemích už na jejich nasazení do pečovatelského prostředí pracují, a to se značným úspěchem. Jedná se o projekt nasazení sociálního robota Grace⁴⁶ do zařízení pro seniory Résidence Pearl & Theo⁴⁷ s cílem prozkoumat vliv robotické asistence na pocity osamělosti u seniorů. Grace byla navržena tak, aby byla, co nejvíce podobná člověku. Má realistickou lidskou tvář, šedesát dva motorů, které ji umožňují pohybovat hlavou, očima, ústy a končetinami. Dokáže rozpoznávat tváře a emoce, vést základní konverzaci a generovat realistický text. Je vybavena umělou inteligencí, která se neustále učí a vyvíjí a je navržena tak, aby byla více empatická a soucitná. Umí fyzicky vyjadřovat emoce a má k dispozici termokameru, která ji umožňuje nejen měřit teplotu, ale také ta měření aktivně využít k rozpoznávání emocí u seniorů.

Existují samozřejmě i další roboti, kteří sice nedisponují takovou škálou funkcí a schopností, ale stále jsou dobře použitelní v oblasti péče o seniory. Třeba robot Pepper⁴⁸, který sice primárně k těmto účelům vyroben nebyl, ale dá se v této oblasti dobře využít a má tak velký potenciál. Díky své schopnostem rozpoznávat emoce, konverzovat, stimulovat a pomáhat s každodenními činnostmi, tak může přispět ke

---

⁴⁴ MEYER, Jochen; FRENKEN Melina; HEIN, Andreas a GESSLER Stefan. *Personal assistive robots for AAL at home, The Florence point of view*. Online, PDF. In: Research Gate. 2009. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/309310760_Personal_Assistive_Robots_for_AAL_at_Home_The_Florence_Point_of_View. [cit. 2024-02-03].

⁴⁵ ELLIQ. *Meet ElliQ*. Online. © 2022. Dostupné z: <https://elliq.com/pages/features>. [cit. 2024-03-03].

⁴⁶ AI FOR GOOD. Robots that assist and care: developing socially intelligent robots for good. Online, video. 11. 9. 2023. Dostupné z: YouTube, <https://www.youtube.com/watch?v=AufEPs1uPCU>. [cit 2024-02-22].

⁴⁷ GAYE, Egbert. *THE INTRODUCTION OF GRACE TO Résidence Pearl & Theo - Montreal Community Contact*. Online. In: Montreal Community Contact. 8. 11. 2022. Dostupné z: <https://mtlcommunitycontact.com/the-introduction-of-grace-to-residence-pearl-theo/>. [cit. 2024-01-23].

⁴⁸ UNITED ROBOTICS GROUP. *Pepper: the first social humanoid robot*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://unitedrobotics.group/en/robots/pepper>. [cit. 2024-03-03].

zlepšení celkové kvality života seniorů. Dá se využít i pro snížení zátěže pečovatелů a díky monitorování zdravotních funkcí může včasným upozorněním ošetřovatelů předejít závažným zdravotním komplikacím.

V České republice probíhal pilotní projekt s robotem Pepper v Domově seniorů v Praze-Řeporyjích. Projekt se zaměřoval na výzkum sociálních a technologických aspektů vztahu mezi lidským uživatelem vyššího věku a humanoidním robotem Pepper. Zkoumány byly možnosti využití robota pro aktivizaci seniorů a senierek ve volnočasových centrech pro seniory.⁴⁹

Díky pokročilým algoritmům strojového učení a zpracování přirozeného jazyka mohou tito roboti interagovat se seniory na přirozené a přátelské úrovni a mohou jim nabídnout řadu výhod, včetně: snížení pocitu osamělosti a izolace, zvýšení motivace a sebeúcty, zlepšení kognitivních funkcí a fyzické aktivity a poskytnutí včasné pomoci.

Sociální roboti jsou stále relativně novou technologií, ale jejich popularita a využití se s vysokou pravděpodobností v budoucnu zvýší.

4.3 Umělá inteligence jako rádce

V posledních letech se stále více rozvíjí oblast aplikací a využití umělé inteligence v systémech a nástrojích určených pro seniory. Tyto inovace mají potenciál poskytnout starším osobám potřebné rady a podporu v klíčových oblastech jejich života. Může například pomoci seniorům lépe zvládat každodenní úkoly tím, že jim nabídne efektivní strategie pro jejich organizaci. To může zahrnovat naplánování jídel, správu léků nebo dokonce koordinaci sociálních aktivit.

Kromě toho má umělá inteligence schopnost zlepšit kvalitu života starších osob tím, že jim poskytne personalizované rady a doporučení v těchto oblastech. Ve vzdělávání jim třeba vyhledá informace o dostupných kurzech nebo aktivitách pro celoživotní učení. V oblasti zdravotní péče má umělá inteligence schopnost informovat o nejnovějších léčebných postupech nebo doporučeních pro zdravý životní styl. Co se týče finančního rozhodování, může navrhnout tipy na správu peněz, investic nebo pomoci při plánování důchodu. A konečně, umělá inteligence může pomoci seniorům lépe se orientovat nejen v digitálním světě, ale také na cestách, například formou navigace nebo informací o dopravních podmínkách.

Díky umělé inteligenci se tak moderní technologie stávají stále běžnější součástí každodenního života seniorů a pomáhají jim zůstat aktivními, zapojenými a nezávislymi, což může výrazně přispět k jejich celkovému blahu a spokojenosti.

---

⁴⁹ HÁŠA, Marek. „Tenhle robot je pro starý!“ Překonávání technologického ageismu – rozhovor s dr. Lucií Vidovičovou. Online. In: Kaleido. 9. 3. 2021. Dostupné z: <https://kaleido.tours/tenhle-robot-je-pro-stary-prekonavani-technologickeho-ageismu/>. [cit. 2024-01-22].

4.3.1 Navigační nástroje

S přibývajícím věkem se u seniorů mohou objevovat problémy s orientací a mobilitou, které jim ztěžují cestování a orientaci v neznámém prostředí. Navigační nástroje s umělou inteligencí jim v tomto ohledu mohou pomoci tím, že jim poskytnou přesné a aktuální informace o trasách, dopravním spojení a dalších důležitých zájmových bodech. Navíc používání takových nástrojů zvyšuje jejich bezpečnost a nezávislost, protože vědí, že jim přístroj ukáže správnou cestu a nemusí být odkázáni na pomoc druhých.

Navigační aplikace nabízejí celou řadu funkcí, které jsou pro seniory důležité, jako třeba hlasové pokyny, zobrazení trasy v reálném čase, informace o dopravním spojení, možnost ukládání oblíbených tras a destinací a funkce pro vyhledávání parkování. Příkladem takové aplikace vyvinuté speciálně pro tuto věkovou skupinu je třeba **Senior Pas**⁵⁰, sloužící k vyhledávání slev, a to včetně přehledného zobrazení nejlepší trasy k vybranému obchodníkovi nebo k institucím veřejných služeb. A to vše v reálném čase a s ohledem na aktuální podmínky.

Příkladem dalšího využití umělé inteligence pro potřeby seniorů jsou sledovače GPS, které umožňují sledovat polohu seniora v reálném čase. Mohou být užitečným nástrojem pro zajištění bezpečnosti a bezpečí seniorů, kteří se potýkají s problémy s orientací, demencí nebo Alzheimerovou chorobou. Tato zařízení disponují velkým množstvím užitečných funkcí, jako třeba sledování polohy v reálném čase, ukládání historie tras, geofencingem⁵¹, detekcí pádu nebo tísňového volání. Vyrábějí se ve formě přívěsku, hodinek nebo mobilní aplikace. Jedním příkladem je třeba aplikace **Senior Safety**⁵², která je k dispozici pro mobilní telefony.

Zajímavým rozšířením navigačních nástrojů jsou funkce pro generování návrhů na trávení volného času. Umělá inteligence na základě zájmů a preferencí vyhledává dostupné aktivity, ze kterých si senior může nějaké vybrat. Jako například americká aplikace pro seniory **AARP**.⁵³

---

⁵⁰ SENIOR PASY. *Mobilní aplikace Senior Pas*. Online. Mobilní aplikace. © 2024. Dostupné z: <https://www.seniorpasy.cz/mobilniaplikace/>. [cit. 2024-03-03].

⁵¹ tato funkce umožňuje nastavit ohraničenou oblast, ve které má senior povoleno se pohybovat a pokud ji opustí, přístroj na to upozorní ošetřovatele nebo rodinné příslušníky

⁵² *Senior Safety App, Senior GPS Tracker, SOS, Inactivity & Fall alert system*. Online. Senior Safety App. [n.d.]. Dostupné z: <https://www.seniorsafetyapp.com/>. [cit. 2024-02-22].

⁵³ AARP. *The AARP Has a Mobile App! Download AARP Now Today*. Online. In: AARP. 28. 6. 2017. Dostupné z: <https://seas.harvard.edu/news/2021/10/present-and-future-ai>. [cit. 2023-11-18].

4.3.2 Vzdělávací nástroje

Vzdělávací nástroje na bázi umělé inteligence se stávají stále dostupnějšími a mohou seniorům otevírat nové možnosti, jak se učit a rozvíjet. Využívají k tomu různé platformy i postupy a poskytují cenné zdroje informací.

Jednou z možností je například výuka cizích jazyků, která funguje hlavně na základě kombinace konverzace, cvičení a her. Existují také nástroje⁵⁴, které seniorům pomáhají s udržováním mentální kondice a zlepšováním paměti. Také se mohou naučit novým dovednostem, jako je vaření, hraní na hudební nástroj nebo používání počítače.

Osobní asistenti, jako je Amazon Echo, Google Alexa či Siri od Apple mohou být využiti k poskytování doporučení a rad a k vyhledávání různých informací.

Navíc může být umělá inteligence využita v nástrojích, které pomáhají lidem s postižením žít efektivněji. Například společnost Huawei vytvořila aplikaci, jako je **StorySign**⁵⁵, která pomáhá neslyšícím tím, překládá text do znakového jazyka.

Vždy je však důležité zvážit výhody a nevýhody jednotlivých nástrojů a zajistit, aby byly používány zodpovědným a etickým způsobem.

4.3.3 Poradenství v oblastech zdraví, financí a životního stylu

Využití umělé inteligence k poradenství v oblastech zdraví, financí a životního stylu pro seniory má velký potenciál. I zde je však důležité zvážit výhody a nevýhody a zajistit, aby tyto nástroje byly používány zodpovědným a etickým způsobem.

Nástroje umělé inteligence dokáží seniorům poskytovat informace o tématech, jako je prevence nemocí, zdravá výživa a cvičení. Můžou sledovat jejich zdravotní stav a upozorňovat je na potenciální problémy a v případech chronických onemocnění radit a pomáhat tím zvládat jejich stav.

Další důležitou součástí života seniorů jsou finance. Správa financí může být velmi problematickou a stresovou záležitostí, a tak i v této oblasti jsou nástroje umělé inteligence schopny seniorům pomáhat spravovat jejich finance, sledovat výdaje a vytvářet optimální rozpočet, a tím zajistit, aby měli dostatek peněz na pokrytí všech svých potřeb. Zároveň může seniory chránit před finančními podvody.

V neposlední řadě je pro starší lidi důležité, aby se udržovali v duševní i tělesné kondici tak, jak jen to je v jejich situaci možné. V těchto případech může umělá inteligence, na základě zdravotních informací, poskytnout personalizované rady, hlídat dodržování aplikace léků, zajistit zdravé stravování a naplánovat vhodnou fyzickou aktivitu.

---

⁵⁴ LUMOSITY. *Lumosity*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.lumosity.com/en/>. [cit. 2023-02-20].

⁵⁵ AARDMAN. *StorySign*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.aardman.com/interactive/storysign/>. [cit. 2024-02-22].

5 Možné výhody a rizika, která umělá inteligence přináší

Tak jako všechno, s čím se ve svém životě setkáváme, mají i moderní technologie své klady a zápory. Umělá inteligence může přinést seniorům do jejich každodenních životů mnoho pozitivních změn a vylepšit tak jejich životní situaci v mnoha oblastech. Na druhou stranu může také představovat hrozbu, kvůli možným rizikům, která je třeba vzít v úvahu, řešit a minimalizovat.

Toto téma je velmi důležité, protože se týká nejen současnosti, ale i budoucnosti naší společnosti, která bude muset čelit stárnutí populace a jejím důsledkům. Podle komise Evropské unie má do roku 2050 podíl osob starších 65 let dosáhnout okolo 30 % ve srovnání s nynějšími přibližně 20 %. Starší populace tak bude představovat velkou výzvu pro důchodové systémy a zdravotnictví.⁵⁶

Positiva, která umělé inteligence přináší do každodenního života seniorů se týkají všech možných oblastí. Kvalita jejich života se tak může zlepšovat, a to právě díky pomoci s každodenními činnostmi, péčí o zdraví, sociálními interakcemi, učením a rozvojem, bezpečností a prevencí a dalšími aspekty, které ovlivňují jejich pohodu, nezávislost a míru soběstačnosti či spokojenost. Umělá inteligence jim může nabídnout personalizované služby, které odpovídají jejich potřebám, preferencím, schopnostem a očekáváním. Může jim také pomoci překonat některé výzvy, které souvisejí se stárnutím, jako je zhoršení fyzického a duševního zdraví, snížení mobility, ztráta sociálních kontaktů, zvýšená závislost na péči nebo nedostatek příležitostí pro učení a rozvoj.

Umělá inteligence může pomoci zlepšit životy seniorů, ale také přináší mnoho problémů a rizik. Senioři jsou na ně zvláště citliví. Jedná se například o ztrátu soukromí, diskriminaci, snížení autonomie, zhoršení sociální izolace a způsobení zmatení. Umělá inteligence využívá velká množství osobních údajů, které mohou být získávány netransparentními metodami, a dokonce se může jednat o uniklá, či kradená data, která mohou být tímto způsobem zneužita. Umělá inteligence může být nespravedlivá či dokonce diskriminující, pokud jsou její zjištění založena na špatných datech, pravidlech nebo cílech. Může také omezit osobní svobodu seniorů, pokud s nimi manipuluje nebo je ovlivňuje. Dokáže oslabit i skutečné mezilidské vztahy, pokud seniory nahrazuje nebo zastihuje. Dokonce může způsobit i zmatení, pokud seniory zavádí, klame nebo zneklidňuje.⁵⁷

---

⁵⁶ EVROPSKÁ KOMISE. *Dopad demografických změn v Evropě*. Online. Strategie a politika. 2023. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/impact-demographic-change-europe_cs#st%3%A1rnut%3%AD-evropsk%C3%A9-populace. [cit. 2024-01-13].

⁵⁷ *Ageism in artificial intelligence for health: WHO policy brief*. Online, PDF. Geneva: World Health Organization, 2022. Dostupné z: <https://www.who.int/news/item/09-02-2022-ensuring-artificial-intelligence-%28ai%29-technologies-for-health-benefit-older-people>. ISBN 978-92-4-004079-3. [cit. 2024-01-15].

Je tedy důležité, aby se umělá inteligence využívala s ohledem na potřeby, preference, schopnosti a očekávání seniorů, aby se tím zajišťovala jejich ochrana před ohrožováním jejich soukromí, diskriminací, snižováním autonomie a důstojnosti, zhoršováním sociální izolace a osamělosti i způsobováním zmatení a frustrací.

6 Senioři a chatbot: výzkumná sonda

6.1 Teoretické východisko a výzkumné otázky

V dnešní době se digitální technologie šíří téměř do všech oblastí každodenního života. To znamená, že senioři se mnohem častěji setkávají s nástroji umělé inteligence, jako jsou chatboti nebo hlasoví asistenti. V této souvislosti mě zajímalo, jak se budou senioři při svém prvním setkání s komunikačním nástrojem využívajícím umělou inteligenci cítit a jak bude vypadat jejich vzájemná interakce. Také bude zajímavé zjistit, jak budou tuto nově nabitou zkušenost vnímat bezprostředně po samotné interakci, ale i s časovým odstupem.

Nejde tedy jen o bezprostřední dojmy z vlastní komunikace, ale také o pocity, emoce či vjemy, které během celé této aktivity senioři zažívají. Je totiž velmi důležité porozumět tomu, jak senioři tyto podněty vnímají. Na základě pochopení těchto mechanismů mohou vědci směřovat vývoj tak, aby se nástroje umělé inteligence dokázaly plně přizpůsobit komunikaci s určitým typem uživatele, v tomto případě seniora.

Tato výzkumná sonda se zaměřuje na zkoumání interakcí mezi seniory a nástrojem umělé inteligence Bing Copilot v jejich domácím prostředí. Cílem je zjistit, jak senioři tento nástroj vnímají, jaké mají pocity a emoce, když s tímto nástrojem komunikují. Pro účely této sondy jsem použila kvalitativní metody, jako jsou strukturované rozhovory se čtyřmi seniory a také pozorování a přepis jejich interakcí s těmito nástroji.

Vzhledem k povaze tématu jsem zvolila kvalitativní přístup, který mi umožňuje lépe pochopit pocity, emoce, postoje a preference seniorů, kteří komunikují s nástroji umělé inteligence. Kvalitativní výzkum je typem výzkumu, jehož cílem je shromáždit a analyzovat popisná data s cílem porozumět sociální realitě jednotlivců, včetně pochopení jejich postojů, přesvědčení a motivace. Často se používá ke zkoumání složitých jevů nebo k získání vhledu do zkušeností a pohledů lidí na určité téma. Je zvláště užitečný pro porozumění významu, který lidé přikládají svým zkušenostem nebo když potřebujeme odhalit základní důvody k lidskému chování.⁵⁸

Pro sběr a analýzu dat jsem použila kvalitativní hloubkové rozhovory a pozorování, které jsou běžnými a užitečnými metodami kvalitativního výzkumu. Dala jsem tak přednost pozorování a rozhovorům před dotazníky, které jsou využívány při kvantitativním výzkumu právě proto, že mi šlo hlavně o zachycení a vyjádření pocitů a prožitků, které jsou u každého člověka subjektivní a nelze je tedy na základě vyplněných odpovědí dobře podchytit a správně interpretovat.

---

⁵⁸ ŠVARŤÍČEK, Roman a ŠEĐOVÁ, Klára. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

S ohledem na cíl jsem si stanovila dvě výzkumné otázky:

- Jakým způsobem senioři nástroj umělé inteligence, tedy Bing Copilot vnímají?
  - Jaký vliv má kontext interakce na vnímání nástroje u seniorů?
  - Jaký vliv má uživatelské rozhraní na vnímání nástroje u seniorů?
- Jaké pocity a emoce vyvolává nástroj umělé inteligence Bing Copilot u seniorů, a jaké faktory to mohou ovlivňovat?
  - Jak se liší pocity a emoce seniorů podle jejich osobních charakteristik, jako je například věk, pohlaví, vzdělání nebo digitální gramotnost?
  - Jaký vliv má způsob, jakým nástroj umělé inteligence komunikuje na emoce seniorů?

6.2 Výzkumný vzorek a sběr dat

Pro potřeby výzkumné sondy jsem oslovila čtyři seniory ve věku 75 a více let. Jedná se o smíšenou skupinku mužů i žen. Jednotliví respondenti se od sebe liší dosaženým vzděláním, úrovní znalostí digitálních technologií (digitální gramotnost), předchozími zkušenostmi, ale i přístupem k „novým“ věcem.

Seznam respondentů:

Jméno	Věk	Status	Vzdělání	Užívané technologie	Digitální gramotnost
Milan	79	důchodce	vyučen	chytrý telefon, počítač	základní uživatel
Jana	75	důchodce	SŠ s maturitou	chytrý telefon, počítač	základní uživatelka
Vladimír	81	důchodce	VŠ (2x)	chytrý telefon, počítač, tablet	pokročilý uživatel
Hana	80	důchodce	vyučena	chytrý telefon, počítač	základní uživatelka

Jelikož všechny čtyři osobně znám, telefonicky jsem jim vysvětlila, na co jsem se ve své práci zaměřila, a zda by se mohli mého výzkumu zúčastnit. Nejprve jsem se s každým po telefonu domluvila na schůzce a poté jsem je navštívila v jejich bydlišti. Po krátkém rozhovoru, kdy jsem opět zopakovala, co je cílem mé práce, jsem jim ukázala svůj notebook, kde mám nainstalovaný komunikační nástroj Bing Copilot, který využívá technologii ChatGPT-4. Vysvětlila jsem jim, že si s ní mohou psát o čem chtějí.

Sběr dat byl proveden formou strukturovaných rozhovorů s následným krátkým doptáváním s měsíčním odstupem a nezúčastněným pozorováním seniorů během

interakcí s komunikačním nástrojem. Všechny rozhovory byly nahrávány a později, stejně jako jednotlivé interakce, převedeny do textové podoby a následně analyzovány metodou otevřeného kódování.

Pozorování bylo prováděno během interakce jednotlivých seniorů s komunikačním rozhraním nástroje Bing Copilot. Tento nástroj jsem zvolila, protože je to jeden z volně dostupných a zároveň moderních nástrojů, který umožňuje komunikovat s umělou inteligencí na libovolné téma. Pozorování trvalo po celou dobu až 10minutových interakcí seniorů s komunikačním nástrojem. Během nich se zaznamenávaly jejich verbální a neverbální projevy, chování a reakce, obtíže i úspěchy (přepis interakce viz Příloha I). Umožnilo mi získat přímé a objektivní informace o tom, jak senioři vnímají a používají nástroj umělé inteligence, a jak se během interakce cítí. Výhodou pozorování je, že je méně zatíženo zkreslením nebo ovlivněním ze strany výzkumníka nebo seniora. Nevýhodou je, že je časově náročné, vyžaduje dobrou přípravu a kvalitní záznam. Může být také ovlivněno Hawthornským efektem, tzn. že senioři se mohou chovat jinak, když vědí, že jsou pozorováni.⁵⁹

Hlavní rozhovory č. 1 byly provedeny ihned po ukončení interakce seniora s komunikačním nástrojem Bing Copilot. Byly založeny na deseti předem stanovených otázkách, které se týkaly bezprostředních dojmů z nově nabytých zkušeností, dojmů, pocitů, emocí, preferencí i očekávání (přepis rozhovoru č. 1 viz Příloha II). Tyto rozhovory mi umožnily získat standardizované a srovnatelné informace o tom, jak senioři vnímají nástroj Bing Copilot, a jaké emoce a pocity je během předchozí zkušenosti provázely. Výhodou těchto rozhovorů je, že jsou snadno proveditelné, analyzovatelné a reprodukovatelné. Nevýhodou je, že jsou málo flexibilní, neumožňují prohloubit nebo rozšířit téma a mohou být ovlivněny sociální žádoucí odpovědí, tzn. že senioři mohou odpovídat tak, jak si myslí, že se od nich očekává.

Doplňující krátké rozhovory č. 2 byly provedeny s časovým odstupem cca jednoho měsíce po interakci seniora s komunikačním nástrojem Bing Copilot. Rozhovory se týkaly pocitů a emocí z pohledu měsíčního odstupu. Dále jsem zjišťovala, jestli nástroj opakovaně používají, a co je k tomu motivovalo. Tyto rozhovory mi umožnily získat doplňující informace o tom, jak senioři vnímají smysl nástrojů umělé inteligence, a jak vyjadřují své pocity a emoce s touto zkušeností spojené.

---

⁵⁹ *Efekt hawthornský*. Online. In: Sociologická encyklopedie. Stránka byla naposledy editována 11. 12. 2017 v 17:01. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Efekt_hawthornsk%C3%BD. [cit. 2023-11-26].

Výzkumné prostředky:

Interakce: až 10minutová komunikace na volné téma s nástrojem Bing Copilot, který využívá Chat GPT technologii umělé inteligence.

Rozhovor č. 1: individuální rozhovor s každým respondentem, který probíhal ihned po ukončení jeho interakce s nástrojem Bing Copilot.

Téma rozhovoru č. 1: sada 10 otevřených otázek na téma bezprostředních dojmů z právě absolvované interakce s nástrojem umělé inteligence Bing Copilot, na které jsem očekávala rozsáhlejší odpovědi.

Sada otázek k rozhovoru č. 1:

Jaké jsou vaše první dojmy po rozhovoru s komunikačním nástrojem Bing Copilot?

Jaké pocity jste během této komunikace zažíval/a?

Co vás při komunikaci s umělou inteligencí překvapilo nebo naopak zarazilo?

Máte představu, jak by vám tento nástroj mohl pomoci v nějaké konkrétní situaci?

Jaká byla úroveň vašeho pocitu bezpečí během této komunikace?

Jak moc věříte tomu, že vám umělá inteligence poskytne správné informace?

Co se vám na tomto nástroji líbí? Co by se případně dalo zlepšit?

Jaký má váš věk vliv na to, jak vnímáte tuto zkušenost?

Jak se komunikace s umělou inteligencí liší od komunikace se skutečnými lidmi?

Co považujete za výhody a nevýhody komunikace s umělou inteligencí v porovnání s komunikací se skutečnými lidmi?

Rozhovor č. 2: doplňující individuální rozhovor s každým respondentem, který probíhal s časovým odstupem cca měsíc po rozhovoru č. 1.

Téma rozhovoru č. 2: zhruba 5minutový volný rozhovor na téma, jak se s odstupem času dívají na svou zkušenost s nástrojem umělé inteligence

6.3 Etické aspekty

Etická dimenze je velmi důležitou a nedílnou součástí každého výzkumu. Základními principy jsou: důvěrnost, poučený souhlas a zpřístupnění práce účastníkům výzkumu.⁶⁰

Před zahájením každého rozhovoru nebo interakce jsem se řídila etickými pravidly pro tento typ výzkumu a poučila respondenty o účelu a tématu rozhovoru, jeho přibližné délce, dobrovolnosti účasti a možnosti kdykoliv odstoupit.

Účastníky jsem informovala o tom, že jejich soukromí a osobní údaje budou chráněny a vše bude anonymní, a že můžou kdykoliv přestat psát, pokud se jim to nebude líbit. Všichni souhlasili, že se bude rozhovor nahrávat a dále zpracovávat pro potřeby mé bakalářské práce. Aby bylo vše anonymní, každému dotazovanému jsem dala přezdívku. Dále jsem jim slíbila, že jejich rozhovor bude anonymní a důvěrný a že data budou využita jen pro potřeby této práce.

Před zahájením výzkumu jsem ještě jednou požádala všechny účastníky o jejich souhlas s účastí na výzkumu a informovala jsem je o cílech, průběhu a metodách výzkumu. Také jsem jim zaručila jejich anonymitu a důvěrnost dat a dodržela jsem etické zásady výzkumu. Všechny rozhovory a interakce probíhaly v domácím prostředí daného respondenta.

Všichni účastníci mi dali svolení k nahrávání rozhovoru. Při přepisu dat jsem všechny osobní a citlivé informace jako jsou jména, místa nebo osoby nahradila pseudonymy nebo obecnými pojmy.

6.4 Analýza dat

Jako metodu analýzy dat jsem použila otevřené kódování, které je jednou z technik kvalitativní analýzy založené na metodě zakotvené teorie⁶¹. Otevřené kódování spočívá v identifikaci a pojmenování hlavních témat a kategorií v kvalitativních datech pomocí kódů, tzn. slov nebo symbolů, které zobecňují konkrétní pozorované jevy.

Přepisy jednotlivých interakcí a také všech rozhovorů (rozhovory č. 1 a 2) byly podrobeny kvalitativní obsahové analýze. Použila jsem metodu otevřeného kódování, kdy jsem během opakovaného čtení dat identifikovala opakující se témata a vzory,

---

⁶⁰ ŠVAŘÍČEK, Roman a ŠEĐOVÁ, Klára. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

⁶¹ STRAUSS, Anselm L. a CORBIN, Juliet. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. SCAN. Brno: Sdružení Podané ruce, 1999. ISBN 80-85834-60-X.

případně klíčové fráze, na jejichž základě jsem si vytvořila jednotlivé podkategorie a kategorie. Ty jsem pojmenovala a definovala podle jejich obsahu a významu. K těmto datům byly přidány i záznamy z pozorování chování seniorů během jejich interakcí s nástrojem umělé inteligence Bing Copilot. Záznamy zahrnovaly verbální (glosování, používání citoslovcí, povzdechy) i mimoverbální projevy tzv. „řeč těla“, projevující se třeba gesty, obličejovou mimikou apod. Pro záznam analýzy dat jsem použila softwarový nástroj MS Excel, který mi umožnil snadno organizovat, třídit a vizualizovat data. Proces kódování znázorňují tabulky č. 1 a 2.

Kódovací tabulka č. 1

Subjektivní vnímání komunikačního nástroje umělé inteligence			
Téma	Kategorie	Podkategorie	Kódy
Bing a subjektivní vnímání	pomocník	fyzický	hlavně zdraví
			jak zůstat fit
		duševní	provětrat mozek (kognitivní cvičení)
			duševní pohoda (odreagování, relax)
	společník	sociální	jako kamarád (svěřování)
			jako kolega (diskutování)
		kulturní	hry & zábava (zabaví mě)
			kulturní média (budu v obraze)
	rádce	volný čas	co s volným časem
			jak si ulehčit život
		vzdělávání	naučit a vysvětlit (škola)
			najít informace (knihovna)
	nepřítel	škůdce	dezinformace
			manipulace
		špión	shromažďování dat
			zneužívání informací

Kódovací tabulka č. 2

Pocity a emoce vyvolané komunikačním nástrojem umělé inteligence						
Téma	Kategorie	Podkategorie	Podkategorie II	Kódy		
Bing a emoce	radost	spokojenost	nadšení	můžu si to vyzkoušet co všechno to umí		
			šťěstí	splnění požadavku zábava		
				výhodnost	zisk	získání společníka získání informací
			přidaná hodnota		jednoduchost ovládání snadná dostupnost	
		užitečnost		užitek	usnadnění života pomoc k dispozici	
			ocenění hodnoty		vzdělávání jiný přínos	
				strach	nedůvěra	nedostatek kontroly
			ohrožení bezpečnosti			bezpečnost dat nebezpečné schopnosti
		obavy				nedůvěryhodnost
			nejistota		manipulace dezinformace	
	překvapení				zvědavost	zájem
		očekávání	vzrušení naděje			
			šok	údiv		neuvěřitelné možnosti vysoký stupeň vývoje
		zmatek		jak to funguje jak je to možné		
				důvěra	spolehlivost	bezpečnost
		důvěryhodnost	transparentnost etičnost			
	respekt		obdiv			inteligence rychlost
		uznání	dobré úmysly přátelské prostředí			

6.5 Výsledky a jejich interpretace

Během analýzy vstupních dat jsem identifikovala čtyři základní kategorie, které se váží k subjektivnímu vnímání nástroje Bing Copilot, které respondenti mohli získat během vzájemných interakcí, tedy až 10minutových rozhovorů (formou chatu) na volné téma, které všichni absolvovali.

6.5.1 Jak senioři vnímají nástroj Bing Copilot

Pomocník

Komunikační nástroje umělé inteligence mohou být cenným pomocníkem v oblasti fyzického a duševního zdraví. Například paní Jana řekla: „tak vlastně to může být dobrý k tomu, že mi to třeba může poradit zdravotně“. Paní Hana zase chtěla poradit ohledně způsobu relaxace: „už bych si šla odpočinout, říkala jsi, že mi můžeš poradit, jak relaxovat.“ Je zřejmé, že potenciál nástrojů umělé inteligence v roli pomocníka v každodenním životě seniorů je veliký. Dokáže pomoci se zdravotními problémy, zavolat pomoc v případě nouze, udržovat personalizovaným cvičením kondici, kognitivním cvičením stimulovat mozek, a naopak i udržovat duševní pohodu oddechem či řízenou relaxací. Všechny tyto možnosti dokážou seniorům zlepšit kvalitu života a podporovat jejich nezávislost a sebedůvěru.

Společník

Komunikační nástroje umělé inteligence mohou být cennými společníky v oblasti sociální interakce, zábavy a kultury. Paní Hana to hezky shrnula: „Udělal mi radost, tohle bude můj umělej kamarád, který mi pomůže zahnat nudu právě v těch chvílích, kdy se mi nikam nechce.“ Pan Vladimír byl také velice nadšený z možnosti mít vědecky zaměřeného kolegu na zasvěcené diskuse: „Rád čtu o kvantové fyzice a vůbec mě zajímá vesmír a teď mám konečně parťáka na pokec.“ Už fakt, že senioři vnímají tyto nástroje jako společníky jim může v mnohém pomoci.

Jako kamarád může naslouchat seniorům, konverzovat s nimi a sdílet jejich radosti i starosti. Nebo jako kolega s nimi může diskutovat o tématech, která je zajímají, ať už se jedná o historii, politiku nebo sport. Dokáže je zabavit různými aktivitami a hrami, případně i informovat o aktuálním kulturním dění. Všechny tyto možnosti pomáhají seniorům snižovat riziko sociální izolace a pocitu osamělosti, dokáží je zabavit, aby se nenudili a dodat jim tak tolik potřebnou životní energii. Je samozřejmě důležité si uvědomit, že tyto nástroje nemůžou plně nahradit lidský kontakt.

Rádce

Komunikační nástroje umělé inteligence mohou být vnímány jako cenný rádce v oblasti volného času, ulehčení života a vzdělávání. Paní Hana tuto možnost ocenila: „Můžu se ptát na co chci, kam na výlet, na nějakou knihu nebo film a tak. Dá se s tím dobře zabavit, a ještě se něco naučím.“ Pan Vladimír zase ocenil snadnost získávání informací: „Žádný člověk na světě nemá takto obsáhlé a rychlé dostupné informace.“

Schopnost navrhnout seniorům volnočasové aktivity a zábavu na míru jejich zájmům a možnostem je velmi vítaná. Taktéž veškeré rady, na základě, kterých si mohou ulehčit každodenní život, snižují stres a zvyšují sebevědomí a podporují pocity soběstačnosti. Díky učení se novým dovednostem získávají informace, které posléze sdílí ve skupinách osob věnujícím se stejným zálibám a mohou tak získat společenský kredit. Tímto vším můžou nástroje umělé inteligence seniory motivovat k aktivnějšímu a plnohodnotnějšímu životu.

Nepřítel

Senioři však mohou vnímat komunikační nástroje umělé inteligence i jako nepřítele. Paní Jana to řekla jednoznačně: „Ale když jsem zjistila, že je to opravdové, tak jsem měla strach, co všechno to může udělat a nebyla jsem si jistá, co se může stát, když si s tím budu psát.“ a také: „Já nemám důvěru k umělé inteligenci jako takové, tady nejde o ty nástroje. Může to sbírat všechny informace, i když říkají, že ne, že je to bezpečné. Prostě si myslím, že je lepší to nepoužívat.“ V těchto případech je na vině většinou několik faktorů, jako třeba: nedostatek informací, strach z neznáma, negativní mediální obraz a nedostatečná digitální gramotnost.

Je důležité s těmito obavami seniorů pracovat a poskytovat jim informace srozumitelným a nenásilným způsobem. Měli by mít možnost vyzkoušet si nástroje umělé inteligence v bezpečném prostředí a za dohledu, aby se s nimi seznámili a zbavili se strachu. Na druhou stranu existuje mnoho nejasností z pohledu bezpečnosti o shromažďování osobních dat uživatelů, víme o věkové diskriminaci nástrojů, která pramení z dostupných dat, se kterými jednotlivé nástroje pracují. Všechny tyto aspekty mohou vnímání seniorů jednoduše ovlivnit. Změna vnímání bude vyžadovat čas a úsilí. Je ale důležité, aby se s nástroji umělé inteligence i nadále seznamovali a nebáli se ji používat. Má totiž potenciál výrazně zlepšit kvalitu jejich života v mnoha oblastech.

6.5.2 Jaké emoce vzbuzuje nástroj Bing Copilot

Radost

Tato kategorie zahrnuje pocity radosti, spokojenosti a zábavy, které senioři projevovali při používání nástroje umělé inteligence. Senioři si užívali interakce s umělou inteligencí, která jim poskytovala zajímavé a užitečné informace, zábavné a kreativní obsahy nebo společnost a podporu. Pan Milan například řekl: „Měl jsem hroznou radost, že jsem si to mohl vyzkoušet.“ A také pan Vladimír se v této souvislosti vyjádřil podobně: „Ale teď jsem rád, že si konečně alespoň s někým můžu vědecky poklábat.“ I paní Hana projevila velkou radost: „Udělalala jsi mi radost, tohle bude můj umělej kamarád, který mi pomůže zahnat nudu, právě v těch chvílích, kdy se mi nikam nechce.“ Tato emoce souvisí s motivací a uspokojením potřeb seniorů pomocí umělé inteligence a jejím vlivem na jejich duševní zdraví a kvalitu života.

Senioři byli také spokojeni s tím, že umělá inteligence splnila jejich očekávání, potřeby a zájmy. Pan Milan v souladu s tím odpověděl: „Musím říct, že se mi to celé moc líbilo. Je to skvělá věc, opravdu se mi to líbí a budu to používat.“ Paní Hana byla spokojená s celkovým přístupem: „Líbíš se mi, tak můžeme být parťáci, když budu sedět doma a můžeme si povídat.“ Tento faktor souvisí s hodnotou, kterou senioři přikládají umělé inteligenci a jejímu přínosu pro jejich život. Umí podpořit radost a důvěru.

Překvapení

Tato kategorie zahrnuje pocity překvapení, zvědavosti a zájmu, které senioři projevovali při používání komunikačního nástroje umělé inteligence. Senioři byli překvapeni schopnostmi a možnostmi, které umělá inteligence nabízela. Chtěli se dozvědět více o tom, jak umělá inteligence funguje, co všechno umí a jak jim může pomoci. Třeba paní Jana své překvapení vyjádřila takto: „Že něco takového existuje znám z filmů, ale myslela jsem, že to je jen „jako“ pro ten film.“ I pan Vladimír byl překvapen: „Překvapilo mě, jak dobře ovládá český jazyk a je schopna vést smysluplný rozhovor.“ Tato emoce souvisí s učením a objevováním, které umělá inteligence umožňuje seniorům a jejím vlivem na jejich kognitivní stimulaci a rozvoj.

Senioři projevovali pocity zájmu, zábavy a dobrodružství. Byli zvědaví na to, co umělá inteligence dokáže, jak reaguje na jejich dotazy, a jak se liší od lidské komunikace. Například pan Vladimír, který se během interakce velmi zajímal o základní principy fungování umělé inteligence napsal: „Můžeš mi říct na jakém principu funguješ?“ a „umíš dobře česky, jak funguje tvoje překládací jednotka?“, ale i „Doporučil bys mi nějakou zajímavou knihu z oblasti kvantové fyziky?“ Tento faktor

souvisí s touhou seniorů objevovat nové věci a bavit se s umělou inteligencí. Dokáže vyvolat překvapení i radost.

Důvěra

Tato kategorie zahrnuje pocity důvěry, bezpečí a pohodlí, které senioři projevovali při používání komunikačního nástroje umělé inteligence. Senioři důvěřovali, že jim umělá inteligence poskytne správné a pravdivé informace, že jim neublíží ani neohrozí jejich soukromí. Určitě k tomu přispíval i způsob, kterým s nimi Bing Copilot komunikoval. Nástroj vytvářel dojem pohodové konverzace, a to pomocí smajlíků, omluv či komplimentů. Paní Hana na to reagovala a řekla: „Já se nijak nebála. Přijde mi to bezpečné.“ A pan Vladimír zase řekl: „Mám k ní plnou důvěru a myslím, že to je skvělý partner pro komunikaci.“ Tato emoce souvisí s důvěryhodností a etikou umělé inteligence a jejím vlivem na vztah mezi seniory a nástroji s umělou inteligencí.

Senioři vyjadřovali důvěru (někdy až nekritickou), že jim umělá inteligence poskytuje konkrétní výhody, které jim usnadňují každodenní život a pomáhají jim lépe porozumět světu kolem sebe. Třeba paní Hana řekla: „Chce mi to pomoci.“ a „Takže jsem si díky tomu zlepšila i tyhle věci, prostě se díky tomu učím nové věci. Dá se s tím dobře zabavit, a ještě se něco naučím.“ Tento faktor souvisí s hodnocením, jak moc je umělá inteligence pro seniory užitečná a jak jim pomáhá zlepšit kvalitu jejich života.

Senioři uznávali, že je umělá inteligence užitečná, inteligentní a schopná. Pan Vladimír řekl: „Technologie v této oblasti jde skutečně dopředu.“ a „Její znalosti a pohotové odpovědi jsou neuvěřitelné.“ Tento faktor souvisí s motivací seniorů učit se nové věci a rozvíjet své schopnosti.

Strach/nedůvěra

Tato kategorie zahrnuje pocity strachu, obavy a úzkosti, které senioři projevovali při používání komunikačního nástroje umělé inteligence. Senioři se obávali, že je umělá inteligence může zklamat, zmanipulovat nebo jim i jinak ublížit. Také se báli, že nebudou schopni nástroj umělé inteligence správně používat, nebo že pro ně bude příliš složitý. Paní Jana tuto emoci prožívala úplně nejvíce: „Já vlastně nevím, je to zvláštní pocit. Mám z toho trochu strach.“ a „Může to sbírat všechny informace, i když říkají, že ne, že je to bezpečné. Prostě si myslím, že je lepší to nepoužívat.“ Pan Milan měl naopak obavy z toho, zda bude schopen s nástrojem správně komunikovat: „Chvíli jsem se bál, že mi to nebude rozumět, ale bylo to v pohodě.“ Tato emoce souvisí s nejistotou a hrozbou, kterou umělá inteligence pro seniory představuje a jejím vlivem na jejich sebeúctu a sebedůvěru.

Tato kategorie zahrnuje také pocity nejistoty a obav, které senioři prožívali při používání komunikačního nástroje umělé inteligence. Senioři nástroji nedůvěřovali a nevěřili, že umělá inteligence je pro ně bezpečná, transparentní, etická a pod jejich kontrolou. Třeba paní Jana řekla: „Já nemám důvěru k umělé inteligenci jako takové, tady nejde o ty nástroje.“ Anebo: „Může to sbírat všechny informace, i když říkají, že ne, že je to bezpečné.“ Tento faktor souvisí s hodnocením, jak moc je umělá inteligence pro seniory důvěryhodná a jak jim zajišťuje ochranu, míru zapojení a možnost kontroly. Velmi silně také ovlivňuje míru bezpečí, a tím i strach.

Průvodní pocity a emoce se u jednotlivých respondentů lišily, co do míry, tak i do hloubky prožitku. Výsledná data ukazují, že senioři při interakci s komunikačním nástrojem umělé inteligence Bing Copilot prožívali širokou škálu emocí. Těmi byly radost, strach, překvapení a důvěra. To naznačuje, že interakce s umělou inteligencí může být pro seniory emocionálně bohatá a komplexní zkušenost. Emoce se lišily i v závislosti na jejich osobnostech, zkušenostech, preferencích a situacích. Někteří respondenti projevovali více zvědavosti, uznání a spokojenosti, zatímco jiní projevovali více obav, zmatku a frustrace.

Získaná data také naznačují, že pocity a emoce seniorů se mohou lišit v závislosti na jejich osobních charakteristikách. Například, senioři, kteří jsou technologicky zdatnější nebo mají pozitivní postoj k technologiím, mohou při používání umělé inteligence projevovat více radosti a důvěry. Na druhou stranu, senioři, kteří jsou méně sebejistí v používání technologie nebo mají obavy o své soukromí, mohou projevovat více strachu. V průběhu interakce se emoce seniorů měnily. Někteří z nich projevovali smíšené nebo protichůdné emoce, jako jsou zvědavost a obavy, nebo uznání a zmatek či v průběhu času měnili své emoce z obav na uznání, nebo ze zmatku na spokojenost.

6.6 Diskuse

Cílem této sondy bylo zjistit, jak senioři nástroj umělé inteligence vnímají, a jak se při jejich vzájemné interakci cítí.

Nástroj Bing Copilot byl seniory vnímán různými způsoby. Někteří ho vnímali jako užitečného pomocníka v oblasti zdraví (fyzického i duševního), jiní jako společníka pro zábavu, konverzaci či sdílení radostí i starostí. Může být vnímán i jako rádce v oblasti volného času, usnadnění každodenního života a vzdělávání. Někteří senioři však vnímali nástroj s nedůvěrou a strachem z neznáma, obávali se zneužití osobních dat, manipulace a ztráty kontroly.

Interakce s nástrojem Bing Copilot vzbuzovala u seniorů různé emoce. Radost pramení z užívání si interakce s nástrojem, z oceňování jeho užitečnosti a zábavnosti. Senioři byli spokojeni, když nástroj splňoval jejich očekávání a zájmy. Strach se

objevoval u těch, kteří se obávali zklamání nebo ze strany nástroje očekávali manipulaci či hrozbu nebezpečí. Měli strach z jeho složitosti a nevěřili v jeho bezpečnost. Překvapení vyvolávali jeho schopnosti a jeho znalosti. Senioři byli zvědaví na jeho fungování a chtěli se o něm dozvědět více. Důvěra se projevovala u těch, kteří věřili, že jim nástroj poskytne správné informace a neohrozí jejich soukromí. Vnímali ho jako užitečného a inteligentního partnera.

Emoce se u jednotlivých respondentů lišily, a to v závislosti na jejich osobnostech, zkušenostech a preferencích. Někteří senioři projevovali více zvědavosti, uznání a spokojenosti, zatímco jiní více obav, zmatku a frustrace. Emoce se během interakce měnily, někteří senioři prožívali smíšené pocity.

Technologicky zdatnější senioři a ti s pozitivním postojem k technologiím projevovali více radosti a důvěry. Senioři s menší sebejistotou v používání technologií a obavami o soukromí prožívali více strachu.

Všechny tyto faktory mohou být ovlivněny i kontextem interakce a způsobem, jakým umělá inteligence komunikuje. Například, pokud je umělá inteligence navržena tak, aby byla přátelská a uživatelsky přívětivá, může to zvýšit pocity radosti a důvěry u seniorů. Na druhou stranu, pokud je umělá inteligence složitá nebo obtížně použitelná, může to vést k pocitům strachu nebo frustrace.^{62 63}

Senioři mají různé a složité pocity a zkušenosti s používáním nástrojů umělé inteligence, které jsou ovlivněny mnoha faktory, jako jsou typ, funkčnost a design nástroje umělé inteligence, úroveň technologické gramotnosti a sebedůvěra seniora.

Momentálně se v mnoha výzkumech převážně řeší hrozby, rizika, a hlavně etická stránka využívání modulů umělé inteligence. Jedním z témat je například digitální ageismus. Digitální ageismus (věková diskriminace) je vyloučení starších dospělých z technologického vývoje, což zachovává rámeček nespravedlnosti vůči této věkové skupině a zhoršuje tím i digitální propast.⁶⁴ Tímto tématem se zabývá studie⁶⁵, která zkoumá, jak mohou systémy umělé inteligence zesilovat nebo zavádět ageismus ve společnosti, a navrhuje právní, neprávní a technická opatření, jak tomu předcházet.

---

⁶² KAKULLA, Brittné. 2022 *Tech Trends and Adults 50-Plus*. Online. Washington, DC: AARP Research, 2021. Dostupné z: <https://doi.org/10.26419/res.00493.001>. [cit. 2024-02-22].

⁶³ CORTELLESA, Gabriella; DE BENEDICTIS, Riccardo; FRACASSO, Francesca; ORLANDINI, Andrea; UMBRICO, Alessandro et al. AI and robotics to help older adults: Revisiting projects in search of lessons learned. Online. *Journal of Behavioral Robotics*. 2021, vol. 12, no. 1, s. 356–378. ISSN 2081-4836. Dostupné z: <https://doi.org/10.1515/pjbr-2021-0025>. [cit. 2024-01-23].

⁶⁴ KOLDA, Ondřej. *Digitální propast (digital divide)*. Online. In: MedKult. 11. 2. 2018. Dostupné z: <https://medkult.upmedia.cz/Keywords/digitalni-propast-digital-divide/>. [cit. 2024-01-23].

⁶⁵ CHU, Charlene H.; NYRUP, Rune; LESLIE, Kathleen; SHI, Jiamin; BIANCHI, Andria et al. Digital Ageism: Challenges and Opportunities in Artificial Intelligence for Older Adults. Online. *The Gerontologist*. 2022, vol. 62, iss. 7, s. 947–955. ISSN 1758-5341. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/geront/gnab167>. [cit. 2024-01-23].

Další studie⁶⁶ prezentuje zkušenosti z několika projektů, které využívaly umělou inteligenci a robotiku k poskytování asistenčních služeb pro starší osoby a opět poukazuje na zavedené stereotypy.

Práce nizozemského institutu Rathenau se zabývá etickými stránkami komunikace mezi lidmi a nástroji umělé inteligence. Diskutují se tu možná rizika, kdy dochází k ovlivňování a manipulaci starších lidí, jejich jednání či postojů. Nástroj využívající umělou inteligenci může být teoreticky natolik chytrý, že lidé budou důvěřovat jeho názoru více než svému vlastnímu úsudku. Což povede ke stírání rozdílů mezi člověkem a strojem a ve finále si nemusí být jistý, s kým vůbec komunikuje.⁶⁷

V průběhu mého výzkumu jsem zjistila, že senioři vnímali komunikační nástroj umělé inteligence Bing Copilot různými způsoby. Někteří v něm viděli šikovného pomocníka, příjemného společníka nebo užitečného rádce v řešení situací každodenního života. Nicméně našli se i jiní, kteří byli skeptičtí nebo měli obavy z jeho používání.

Toto zjištění koresponduje s teoretickými koncepty, které jsem představila v přehledové části mé práce a existuje několik studií, které tento současný koncept i výsledky mého výzkumu podporují. Například systematický přehled výzkumu⁶⁸, který se zaměřil na chytré domácnosti a technologie pro monitorování zdraví v domácím prostředí u starších dospělých. Hlavním zjištěním bylo, že tyto technologie jsou užitečným pomocníkem a mají velký potenciál zlepšit kvalitu života seniorů, hlavně díky zajištění bezpečnosti v domácím prostředí, zjednodušením péče o zdraví a udržení jejich nezávislosti. Nástroje umělé inteligence tak podporují koncept *ageing in place*, který umožňuje seniorům žít, co možná nejdéle v domácím prostředí, na které jsou zvyklí. Jiná studie⁶⁹, se zabývala vlivem kognitivního tréninku s využitím umělé inteligence na kognitivní funkce a duševní zdraví seniorů. Výsledky ukázaly, že využití umělé inteligence při tréninku má statisticky významný pozitivní vliv na kognitivní funkce seniorů a zároveň u nich snižoval úzkost a depresi a zlepšoval náladu a sebeúctu.

---

⁶⁶ CORTELLESA, Gabriella; DE BENEDICTIS, Riccardo; FRACASSO, Francesca; ORLANDINI, Andrea; UMBRICO, Alessandro et al. AI and robotics to help older adults: Revisiting projects in search of lessons learned. Online. *Journal of Behavioral Robotics*. 2021, vol. 12, no. 1, s. 356–378. ISSN 2081-4836. Dostupné z: <https://doi.org/10.1515/pjbr-2021-0025>. [cit. 2024-01-23].

⁶⁷ LIMÉN, Helene (ed.). *EPTA report 2019: Technologies in care for older people*. Online, PDF. Stockholm: self, 2019, s. 13. Dostupné z: <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.15143.29605>. [cit. 2023-12-12].

⁶⁸ LIU, Lili; STROULIA, Eleni; NIKOLAIDIS, Ioanis; MIGUEL-CRUZ, Antonio a RIOS RINCON, Adriana. Smart homes and home health monitoring technologies for older adults: A systematic review. Online. *International Journal of Medical Informatics*. 2016, vol. 91, no. 6, s. 44–59. ISSN 1386-5056. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.ijmedinf.2016.04.007>. [cit. 2024-01-15].

⁶⁹ SRIVASTAVA, Shobhit; PURKAYASTHA, Naina; CHAURASIA, Himanshu a MUHAMMAD, T. Socioeconomic inequality in psychological distress among older adults in India: a decomposition analysis. Online, PDF. *BMC Psychiatry*. 2021, vol. 21, no. 1. ISSN 1471-244X. Dostupné z: <https://doi.org/10.1186/s12888-021-03192-4>. [cit. 2024-01-25].

Odborný článek⁷⁰ zabývající se osamělostí a sociální izolací u seniorů upozorňuje na vážná zdravotní rizika, která můžou nastat v případě, že se tyto problémy aktivně neřeší. Nástroje umělé inteligence mohou být využívány jako společníci a pomáhat starším lidem s těmito problémy, jak ukazuje další článek⁷¹, který se zabývá problematikou osamělosti seniorů a představuje potenciální řešení v podobě chatbotů s umělou inteligencí. Na základě výzkumných dat mohou tyto nástroje poskytovat seniorům společnost a emocionální podporu, a tím zlepšit kvalitu jejich života.

Co se týče emocí, které senioři při používání komunikačního nástroje umělé inteligence Bing Copilot prožívali, zjistila jsem, že se tyto emoce lišily a byly ovlivňovány různými faktory. Někteří prožívali radost a spokojenost, když nástroj splňoval jejich očekávání a byl pro ně užitečný. Toto zjištění je v souladu s prací⁷², která je systematickým přehledem šedesáti studií a poskytuje komplexní přehled o faktorech ovlivňujících přijetí umělé inteligence v různých kontextech. Z jejích výsledků vyplývá, že mezi nejdůležitější faktory patřily vnímaná užitečnost pro jejich každodenní život a snadnost užívání, což plně koresponduje s mými výsledky. Jiní se při používání obávali zklamání, manipulace, složitosti a nevěřili v jeho bezpečnost, což jsou výsledky, které se objevily i v mé výzkumné sondě. Přehled dále dělí tyto negativní postoje na funkční nesoulady, které vznikají, když nástroj nesplňuje očekávání (zklamání) a socio-emocionální nesoulady, jejichž příkladem je třeba pocit ovládnutí (manipulace). Tyto nesoulady mohou vést seniory k tomu, aby se nástrojům umělé inteligence vyhýbali nebo je dokonce neměli rádi. Dalším důležitým faktorem byla důvěra, která se objevovala u těch, kteří věřili, že jim nástroj poskytne správné informace a neohrozí jejich soukromí, tedy že je spolehlivý a bezpečný. Senioři, kteří měli k nástrojům umělé inteligence větší důvěru, je vnímali jako užitečnější. Také tato zjištění jsou v souladu s výsledky mé výzkumné sondy. Všechny tyto faktory ovlivňuje i kontext interakce a způsob, jakým nástroj umělé inteligence komunikuje. Přátelský a uživatelsky přívětivý nástroj zvyšuje radost a důvěru u seniorů, zatímco složitý a obtížně použitelný může vyvolat strach a frustraci.

Studie⁷³, která zkoumá postoje a vnímání robotů, se zaměřuje na to, jak je lidé vnímají, a jak to ovlivňuje jejich postoje k nim. Tvrdí, že se emoce u jednotlivců liší

---

⁷⁰ *Loneliness and Social Isolation Linked to Serious Health Conditions*. Online. In: Centers for Disease Control and Prevention. 29. 4. 2021. Dostupné z:

<https://www.cdc.gov/aging/publications/features/lonely-older-adults.html>. [cit. 2024-01-23].

⁷¹ *Combating Loneliness in Seniors with AI Chatbot Companions*. Online. In: The Aging. © 2023.

Dostupné z: <https://theaging.ai/articles/combating-loneliness-in-seniors-with-ai-chatbot-companions/>. [cit. 2024-02-23].

⁷² KELLY, Sage; KAYE, Sherrie-Anne a OVIEDO-TRESPALACIOS, Oscar. What Factors Contribute to Acceptance of Artificial Intelligence? A Systematic Review. Online. *Telematics and Informatics*. 2023, vol. 77, iss. 2, s. 101925. ISSN 0736-5853. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.tele.2022.101925>. [cit. 2024-01-13].

⁷³ SHANDILYA, Esha, a FAN, Mingming. Understanding Older Adults' Perceptions and Challenges in Using AI-enabled Everyday Technologies. Online. In: *Chinese CHI 2022: The Tenth International*

v závislosti na jejich osobnosti, zkušenostech a preferencích. Emoce se během interakce často mění a někteří prožívají i smíšené pocity. Technologicky zdatnější jedinci s pozitivním postojem k technologiím projevují více radosti a důvěry. Naopak ti s menší sebejistotou a obavami o soukromí prožívají více strachu. S těmito vzorci jsem se ve výsledcích svého výzkumu také setkala.

Dále ze studie vyplývá, že lidé s vyšším vzděláním jsou k nástrojům umělé inteligence otevřenější a také, že věk, pohlaví a vzdělání tyto postoje ovlivňují. K takovému zjištění jsem já osobně při výzkumu nedospěla, ale to může být způsobeno mnoha faktory, jako třeba výběrem výzkumného vzorku, kulturními odlišnostmi apod. Z mého pohledu mají senioři různé a složité pocity a zkušenosti s nástroji umělé inteligence, které ovlivňuje typ, funkce, design nástroje, digitální gramotnost a sebedůvěra seniora.

Kritika používání nástrojů umělé inteligence mezi seniory, kterou jsem zaznamenala v průběhu mého výzkumu, rezonuje s obavami vyjádřenými v řadě studií, zaměřených na etické aspekty spojené s používáním těchto nástrojů. Například odborný článek⁷⁴, který se zabývá otázkou vnímání nástrojů umělé inteligence, poukazuje na rizika spojená s etickými aspekty jejich používání: zaujatost a diskriminaci, ztrátu soukromí a bezpečnost dat, ale také zodpovědnost a transparentnost. Tyto klíčové oblasti se řeší na mezinárodní úrovni a plně podporují snahu o vytvoření celosvětového etického rámce. Výsledky mého výzkumu potvrzují důležitost etických otázek. Pouze aktivním řešením etických aspektů umělé inteligence můžeme zajistit, že tyto technologie budou mít pozitivní dopad na životy seniorů.

Limity výzkumné sondy vidím v následujících oblastech. Moje výzkumná nezkušenost i vlastní postoj k tématu mohly ovlivnit způsob, jakým jsem interpretovala data. Také to, že jsem všechny účastníky sondy osobně znala, mohlo jejich odpovědi nebo mou interpretaci jejich odpovědí ovlivnit. Limity této sondy dále spatřuji v použití strukturovaného rozhovoru a příliš krátkých doptávacích rozhovorech. Použití tohoto typu rozhovoru mohlo omezit možnost účastníků volněji se vyjadřovat a mluvit o tématech, která považují za důležitá. Krátké doptávací rozhovory mohly způsobit nedostatek času na prohloubení některých témat nebo na objevení úplně nových oblastí jejich zájmu.

Symposium of Chinese CHI. Guangzhou, China and Online China, 22–23 October 2022. New York: ACM, 2022, s. 105–116. Dostupné z: <https://doi.org/10.1145/3565698.3565774>. [cit. 2024-02-20].

⁷⁴ MARDSEN, Paul. *How People Feel about Artificial Intelligence: A Research Roundup*. Online. In: *digitalwellbeing.org*. 14. 8. 2017. Dostupné z: <https://digitalwellbeing.org/how-do-consumers-feel-about-artificial-intelligence-a-list-of-research/>. [cit. 2023-11-18].

Závěr

Tato práce se zabývala tématem využívání umělé inteligence v každodenním životě seniorů. Jejím cílem bylo prozkoumat současné využití umělé inteligence v každodenním životě seniorů, identifikovat oblasti aplikace a zjistit, jaké jsou možnosti budoucího vývoje. Součástí práce je výzkumná sonda, která se zaměřovala na interakci seniorů s komunikačním nástrojem Bing Copilot.

Interakce s nástrojem Bing Copilot byla pro seniory emocionálně bohatou a komplexní zkušeností. Pro některé se stal vítaným pomocníkem, který jim pomůže zůstat v dobré fyzické i psychické kondici. Pro jiné byl spíše společníkem, který jim zpříjemňuje volný čas a otevírá dveře do světa zábavy. Další vnímali Bing Copilot jako moudrého rádce, který jim může usnadnit každodenní život, poskytnout jim potřebné informace a třeba jim tím i pomoci při řešení životních situací.

Na druhou stranu, ne každý senior vítal tento nástroj s otevřenou náručí. Někteří k němu přistupovali s nedůvěrou a strachem z neznáma. Obávali se zneužití osobních dat, manipulace a ztráty kontroly nad svými rozhodnutími. Z jejich pohledu složitost nástroje a nejasný způsob jeho fungování jen prohlubovali jejich obavy a frustraci.

Výzkumy zaměřující se na téma interakce seniorů a nástrojů umělé inteligence mohou přinést teoretické i praktické důsledky. Výsledná zjištění mohou přispět k rozšíření teoretického porozumění o tom, jak senioři vnímají a používají umělou inteligenci. To může vést k vývoji nových nebo k rozšíření stávajících teorií o interakci člověka s nástroji umělé inteligence. Taktéž zjištění o specifických emocích a faktorech, které ovlivňují zkušenosti seniorů s umělou inteligencí, mohou přispět k teoriím o emocionálních a kognitivních aspektech interakce s technologií umělé inteligence. Mezi možné praktické důsledky můžeme zahrnout design nástrojů umělé inteligence, kde mohou tato zjištění informovat designéry a vývojáře o potřebách a preferencích seniorů, což může vést k vývoji nástrojů umělé inteligence tak, aby lépe korespondovaly s potřebami a preferencemi seniorů. Je potřeba, aby měly uživatelsky přívětivý design, tedy musí být navrženy tak, aby byly pro seniory snadno použitelné a intuitivní. To může zahrnovat třeba velké a jasné ikony, jednoduché menu, a snadné nastavení. Také by měly být schopny se přizpůsobit individuálním potřebám a preferencím seniorů. Kupříkladu nastavení velikosti textu, rychlost hlasu, a další vlastnosti. Také je velmi důležité, aby podporovaly místní jazyky a byly tak přístupnější pro seniory z různých kulturních a jazykových prostředí. A důležité jsou i bezpečnost a soukromí, takže by nástroje umělé inteligence měly být navrženy tak, aby respektovaly soukromí seniorů a chránily jejich osobní údaje.

Výsledky také mohou informovat organizace zabývající se zvyšování technologické gramotnosti seniorů, a to jim může pomoci s vývojem programů nebo školení, které pomáhají seniorům porozumět tématu a naučit je tak lépe využívat nástroje umělé

inteligence. A v neposlední řadě mohou být tato zjištění užitečná pro vzdělávací a osvětové programy zaměřené na seniory, které pak mohou své klienty lépe informovat o výhodách a rizicích používání umělé inteligence.

Výzkum umělé inteligence se neustále vyvíjí a otevírá tak mnoho nových směrů. V budoucnu se pravděpodobně zaměří na většinu klíčových oblastí. Již v současnosti umělá inteligence exceluje v analýze rozsáhlých souborů dat a odhalování složitých vztahů a vzorců⁷⁵. Tato schopnost může revolučním způsobem změnit vědecký výzkum a otevřít novou éru vědeckých objevů, zejména v oborech jako je medicína, materiálové vědy a astronomie. Systémy umělé inteligence se již nyní používají k analýze genomických dat⁷⁶, čímž urychlují vývoj nových léků.

Avšak zásadní oblastí zájmu bude spolupráce člověka a umělé inteligence, která představuje vzrušující vizi budoucnosti, kde se jedinečné silné stránky obou spojují k dosažení mimořádných výsledků. Umělá inteligence má potenciál rozšířit a posílit lidské schopnosti, včetně zlepšení rozhodování, zvýšení produktivity a efektivity, zlepšení přístupnosti a usnadnění inkluze, personalizace a individualizace či rozšíření lidské vnímavosti. Tato spolupráce se ovšem neobejde bez výzev. Je důležité zajistit, aby systémy a nástroje byly etické, transparentní a zodpovědné. Musíme také dbát na to, aby nenahrazovaly lidskou práci, ale spíše ji doplňovaly a posilovaly.

Etická stránka používání technologií umělé inteligence u seniorů je klíčová pro zajištění jejich důstojnosti a respektování jejich práv. Je nutné zohlednit relevantní etické otázky a vypracovat principy pro vývoj a používání těchto technologií. Mezinárodní spolupráce a sdílení osvědčených postupů pomůže zajistit, aby tyto nástroje sloužily k prospěchu seniorů a zlepšily kvalitu jejich života. V současné době, se Světová zdravotnická organizace (WHO), UNESCO a činné orgány komise Evropské unie (EU) zabývají touto myšlenkou a pracují na dokumentacích, které by na základě pěti principů, měly ustanovit legislativní rámec, kterým by se měly řídit jak používání, tak i budoucí vývoj nástrojů umělé inteligence. Těmito principy jsou: soukromí a ochrana dat, spravedlnost a zamezení diskriminace, transparentnost a vysvětlitelnost, autonomie a kontrola a bezpečnost a zabezpečení.^{77 78 79}

---

⁷⁵ BURROWS, Leah. *The present and future of AI*. Online. In: Harvard John A. Paulson School of Engineering and Applied Sciences. 19.10.2021. Dostupné z: <https://seas.harvard.edu/news/2021/10/present-and-future-ai>. [cit. 2023-11-18].

⁷⁶ genomická data jsou soubory informací získaných z analýzy genetického materiálu (DNA nebo RNA) organismu. Tato data obsahují podrobné informace o struktuře, sekvenci a funkci genů a dalších genetických elementů v genomu daného organismu

⁷⁷ WORLD HEALTH ORGANIZATION (WHO). *Ethics and governance of artificial intelligence for health: WHO Guidance*. Online, PDF. World Health Organization. 2021. ISBN 978-92-4-002920-0. Dostupné z: <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/341996/9789240029200-eng.pdf?sequence=1>. [cit. 2024-01-25].

⁷⁸ BOSTROM, Nick. *Preliminary study on the Ethics of artificial intelligence*. Online, PDF. Paris: IRCAI, 2019. SHS/COMEST/EXTWG-ETHICS-AI/2019/1. Dostupné z: UNESDOC Digital Library, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000367823>. [cit. 2024-02-19].

Bakalářská práce může sloužit jako základ pro vytvoření vzdělávacích materiálů a seminářů, které by seniory informovaly o umělé inteligenci. Tyto materiály a semináře by mohly zahrnovat praktické ukázky toho, jak může umělá inteligence zlepšit každodenní život, ale také diskuse o potenciálních výhodách a rizicích spojených s jejím využitím. Mohly by být prezentovány ve veřejných institucích, jako jsou knihovny, komunitní centra nebo domovy pro seniory, aby šířily povědomí o možnostech využití umělé inteligence pro potřeby seniorů. Tím by se mohlo dosáhnout širšího povědomí a lepšího porozumění tomuto důležitému tématu.

V následující diplomové práci by bylo vhodné se věnovat dalším otázkám, jako například: Jak se zkušenosti a postoje seniorů mění s dlouhodobým používáním umělé inteligence? Jaké faktory ovlivňují jejich rozhodnutí pokračovat nebo přestat používat nástroje umělé inteligence? Jak se zkušenosti seniorů liší v závislosti na typu umělé inteligence, kterou používají? Jak se liší jejich zkušenosti s různými nástroji umělé inteligence?

Senioři potřebují podporu, jasnou komunikaci a možnost postupně se seznamovat s umělou inteligencí. Je tady důležité brát v úvahu všechny jejich potřeby, obavy i emocionální reakce. Umělá inteligence má potenciál výrazně ovlivnit životy seniorů, a je proto důležité, aby byly nástroje, využívající tuto technologii, správně navrženy a přizpůsobeny jejich potřebám, a tím pomohli otevřít dveře k inkluzivní a prosperující budoucnosti, ve které budou mít senioři plný užitek z výhod, které umělá inteligence přináší.

---

⁷⁹ EVROPSKÁ KOMISE, GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ PRO KOMUNIKAČNÍ SÍŤ, OBSAH A TECHNOLOGIE. *Etické pokyny pro zajištění důvěryhodnosti UI*. Online, PDF. 2019. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2759/0856>. [cit. 2024-02-23].

Seznam použitých zdrojů

- AARDMAN. *StorySign*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.aardman.com/interactive/storysign/>. [cit. 2024-02-22].
- AARP. *The AARP Has a Mobile App! Download AARP Now Today*. Online. In: AARP. 28. 6. 2017. Dostupné z: <https://seas.harvard.edu/news/2021/10/present-and-future-ai>. [cit. 2023-11-18].
- Ageism in artificial intelligence for health: WHO policy brief*. Online, PDF. Geneva: World Health Organization, 2022. Dostupné z: <https://www.who.int/news/item/09-02-2022-ensuring-artificial-intelligence-%28ai%29-technologies-for-health-benefit-older-people>. ISBN 978-92-4-004079-3. [cit. 2024-01-15].
- AI FOR GOOD. Robots that assist and care: developing socially intelligent robots for good. Online, video. 11. 9. 2023. Dostupné z: YouTube, <https://www.youtube.com/watch?v=AufEPs1uPCU>. [cit 2024-02-22].
- AKTUÁLNĚ.CZ. *Senioři kurz zcela zaplnili. Učí se v něm, jak jim umělá inteligence usnadní život*. Online. In: Aktuálně.cz. 10. 1. 2024. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/vnoucata-to-resi-i-ja-to-chci-znat-seniori-se-uci-s-umelou-i/r~fbfcc1faa00a11ee8980ac1f6b220ee8/>. [cit. 2024-02-20].
- AUSTRALIAN CARERS GUIDE. *Robotics in aged care*. Online. In: Australian Carers Guide. [n.d.]. Dostupné z: <https://australiancarersguide.com.au/robotics-in-aged-care/>. [cit. 2024-03-22].
- BARRETT, Lisa a RUSSELL, James. Independence and Bipolarity in the Structure of Current Affect. Online. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1998, vol. 74, no. 4, s. 967–984. Dostupné z: https://www.academia.edu/2634686/Independence_and_bipolarity_in_the_structure_of_current_affect. [cit. 2024-02-20].
- BING. *Copilot*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.bing.com/search?q=Bing+AI&showconv=1>. [cit. 2024-03-03].
- BOSTROM, Nick. *Preliminary study on the Ethics of artificial intelligence*. Online, PDF. Paris: IRCAI, 2019. SHS/COMEST/EXTWG-ETHICS-AI/2019/1. Dostupné z: UNESDOC Digital Library, <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000367823>. [cit. 2024-02-19].
- BURROWS, Leah. The present and future of AI. Online. In: Harvard John A. Paulson School of Engineering and Applied Sciences. 19. 10. 2021. Dostupné z: <https://seas.harvard.edu/news/2021/10/present-and-future-ai>. [cit. 2023-11-18].
- CAREPREDICT. *Senior Living*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.carepredict.com/senior-living/>. [cit. 2024-02-12].
- CAUSERA. *Artificial Intelligence (AI) Terms: A to Z Glossary*. Online. In: Coursera. 19. 3. 2024. Dostupné z: <https://www.coursera.org/articles/ai-terms>. [cit. 2024-03-21].

CEMENTAL, Michelle. *8 Ways Smart Homes Are Perfect for Seniors*. Online. In: Caring Senior Service. © 2024. Dostupné z: <https://www.caringseniorservice.com/blog/smart-home-for-seniors#:~:text=8%20Ways%20Smart%20Homes%20Are%20Perfect%20for%20Seniors,Thermostats%20...%208%208.%20Smart%20Home%20Assistants%20>. [cit. 2024-01-13].

Combating Loneliness in Seniors with AI Chatbot Companions. Online. In: The Aging. © 2023. Dostupné z: <https://theaging.ai/articles/combating-loneliness-in-seniors-with-ai-chatbot-companions/>. [cit. 2024-02-23].

CORTELLESA, Gabriella; DE BENEDICTIS, Riccardo; FRACASSO, Francesca; ORLANDINI, Andrea; UMBRICO, Alessandro et al. AI and robotics to help older adults: Revisiting projects in search of lessons learned. Online. *Journal of Behavioral Robotics*. 2021, vol. 12, no. 1, s. 356–378. ISSN 2081-4836. Dostupné z: <https://doi.org/10.1515/pjbr-2021-0025>. [cit. 2024-01-23].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (ČSÚ). *Obyvatelstvo*. Online, PDF. Statistická ročenka České republiky, 2023. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/4-obyvatelstvo-71rmac5ttt>. [cit. 2024-01-15].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (ČSÚ). *Naděje dožití podle pohlaví – roční časové řady*. Online, PDF. Časové řady, 2023. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/obyut_cr. [cit. 2024-01-15].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (ČSÚ). *Využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi osobami*. Online, PDF. Katalog produktů, 2023. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/1-pocitace-a-internet-v-domacnostech-qzkmcc48qg>. [cit. 2024-01-15].

Designing Artificial Intelligence Technologies for Older Adults. Online, PDF. Geneva: World Economic Forum, 2021. Dostupné z: <https://www.weforum.org/publications/designing-artificial-intelligence-technologies-for-older-adults/>. [cit. 2024-03-22].

Efekt hawthornský. Online. In: Sociologická encyklopedie. Stránka byla naposledy editována 11. 12. 2017 v 17:01. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Efekt_hawthornsk%C3%BD. [cit. 2023-11-26].

EVROPSKÁ KOMISE, GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ PRO KOMUNIKAČNÍ SÍTĚ, OBSAH A TECHNOLOGIE. *Etické pokyny pro zajištění důvěryhodnosti UI*. Online, PDF. 2019. Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2759/0856>. [cit. 2024-02-23].

EVROPSKÁ KOMISE. *Dopad demografických změn v Evropě*. Online. Strategie a politika. 2023. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/impact-demographic-change-europe_cs#st%3%A1rmut%3%AD-evropsk%C3%A9-populace. [cit. 2024-01-13].

GATTA, Frances. *Aging in Place in 2023: What It Is and What You Can Do*. Online. Healthline. 25. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.healthline.com/health/aging-in-place?c=338173953673>. [cit. 2024-01-22].

GAYE, Egbert. *THE INTRODUCTION OF GRACE TO Résidence Pearl & Theo - Montreal Community Contact*. Online. In: Montreal Community Contact. 8. 11. 2022. Dostupné z: <https://mtlcommunitycontact.com/the-introduction-of-grace-to-residence-pearl-theo/>. [cit. 2024-01-23].

GREAT LEARNING. *What is Artificial Intelligence in 2024? Types, Trends, and Future of it?* Online, blogový příspěvek. 27. 11. 2023. Dostupné z: <https://www.mygreatlearning.com/blog/what-is-artificial-intelligence/>. [cit. 2024-02-22].

CHERRY, Kendra. *The Importance of Maintaining Structure and Routine During Stressful Times*. Online. In: Verywell Mind. 29. 8. 2022. Dostupné z: <https://www.verywellmind.com/the-importance-of-keeping-a-routine-during-stressful-times-4802638>. [cit. 2024-01-13].

CHU, Charlene H.; NYRUP, Rune; LESLIE, Kathleen; SHI, Jiamin; BIANCHI, Andria et al. Digital Ageism: Challenges and Opportunities in Artificial Intelligence for Older Adults. Online. *The Gerontologist*. 2022, vol. 62, iss. 7, s. 947–955. ISSN 1758-5341. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/geront/gnab167>. [cit. 2024-01-23].

Jak správně citovat a odkazovat na citace v textu. Online, PDF. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2024. Dostupné z: <https://iva.k.utb.cz/wp-content/uploads/jak-spravne-citovat-textova-opora.pdf>. [cit. 2024-03-18].

KAKULLA, Brittnie. *2022 Tech Trends and Adults 50-Plus*. Online. Washington, DC: AARP Research, 2021. Dostupné z: <https://doi.org/10.26419/res.00493.001>. [cit. 2024-02-22].

KALVACH, Zdeněk et al. *Geriatric a gerontologie*. Praha: Grada, 2004. ISBN 80-247-0548-6.

Každodenmost. Online. In: Sociologická encyklopedie. Stránka byla naposledy editována 21. 9. 2020 v 07:16. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Ka%C5%BEdodennost>. [cit. 2023-11-26].

KELLY, Sage; KAYE, Sherrie-Anne a OVIEDO-TRESPALACIOS, Oscar. What Factors Contribute to Acceptance of Artificial Intelligence? A Systematic Review. Online. *Telematics and Informatics*. 2023, vol. 77, iss. 2, s. 101925. ISSN 0736-5853. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.tele.2022.101925>. [cit. 2024-01-13].

LIMÉN, Helene (ed.). *EPTA report 2019: Technologies in care for older people*. Online, PDF. Stockholm: self, 2019. Dostupné z: <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.15143.29605>. [cit. 2023-12-12].

LIU, Lili; STROULIA, Eleni; NIKOLAIDIS, Ioanis; MIGUEL-CRUZ, Antonio a RIOS RINCON, Adriana. Smart homes and home health monitoring technologies for older adults: A systematic review. Online. *International Journal of Medical Informatics*. 2016, vol. 91, no. 6, s. 44–59. ISSN 1386-5056. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.ijmedinf.2016.04.007>. [cit. 2024-01-15].

- Loneliness and Social Isolation Linked to Serious Health Conditions*. Online. In: Centers for Disease Control and Prevention. 29. 4. 2021. Dostupné z: <https://www.cdc.gov/aging/publications/features/lonely-older-adults.html>. [cit. 2024-01-23].
- LUMOSITY. *Lumosity*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://www.lumosity.com/en/>. [cit. 2023-02-20].
- MARDSSEN, Paul. *How People Feel about Artificial Intelligence: A Research Roundup*. Online. In: digitalwellbeing.org. 14. 8. 2017. Dostupné z: <https://digitalwellbeing.org/how-do-consumers-feel-about-artificial-intelligence-a-list-of-research/>. [cit. 2023-11-18].
- MATĚJOVSKÁ KUBEŠOVÁ, Hana; MELUZÍNOVÁ, Hana a WEBER, Pavel. Faktory ovlivňující vznik a průběh kognitivních poruch u seniorů. Online, PDF. *Vnitřní lékařství*. Ambit Media, 2011, roč. 57, č. 5, s. 502–506. Dostupné z: <https://www.casopisvnitrmilekarstvi.cz/pdfs/vnl/2011/05/13.pdf>. ISSN 1801–7592. [cit. 2024-03-21].
- MCCARTHY, John. *What is Artificial Intelligence?* Online. Stanford: Stanford University, 2007. Dostupné z: <https://www-formal.stanford.edu/jmc/whatisai.pdf>. [cit. 2024-01-13].
- Microsoft Copilot. 2024. Interakce s účastníky, testování možností využití. Dostupné z: <https://www.bing.com/search?q=Bing+AI&showconv=1&FORM=hpcodx>.
- NADACE VODAFONE. *O projektu*. Online. Digitální Odysea. © 2024. Dostupné z: <https://odysea.nadacevodafone.cz/o-projektu>. [cit. 2024-03-03].
- NADACE VODAFONE. *Umělá inteligence pomáhá seniorům a mladým s komunikací. Nadace Vodafone spustila první mezigenerační překladač*. Online. In: Nadace Vodafone. 10. 1. 2024. Dostupné z: <https://www.nadacevodafone.cz/novinky/umela-inteligence-pomaha-seniorum-a-mladym-s-komunikaci.-nadace-vodafone-spustila-prvni-mezigeneracni-prekladac.html>. [cit. 2024-03-03].
- NILSSON, Nils J. *The quest for artificial intelligence: A history of ideas and achievements*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010. ISBN 978-0521116398.
- OPEN AI. *ChatGPT*. Online. © 2015-2024. Dostupné z: <https://openai.com/chatgpt>. [cit. 2024-03-03].
- PEARL, Ahana. *Potential of AI-powered Health Monitoring in Healthcare*. Online. In: Data Science Central. 16. 6. 2023. Dostupné z: <https://www.datasciencecentral.com/enhancing-patient-care-with-ai-powered-health-monitoring-and-remote-patient-management/>. [cit. 2024-03-22].
- PHYSIOPEDIA. *Overview for Principles of Geriatrics Rehabilitation*. Online. © 2024. Dostupné z: https://www.physio-pedia.com/Overview_of_Principles_of_Geriatrics_Rehabilitation. [cit. 2024-01-18].

PLUTCHIK, Robert. *Emotions and life: perspectives from psychology, biology, and evolution*. Washington: American Psychological Association, 2003. ISBN 1-55798-949-4.

POLÁČKOVÁ ŠOLCOVÁ, Iva. *Emoce: regulace a vývoj v průběhu života: funkce a zákonitosti emocí, sociální a kulturní souvislosti, měření emocí*. Praha: Grada, 2018. ISBN 978-80-247-5128-3.

RIELAND, Randy. How Will Artificial Intelligence Help the Aging? Online. *Smithsonian Magazine*. 2017. Dostupné z: <https://www.smithsonianmag.com/innovation/how-will-artificial-intelligence-help-aging-180962682/>. [cit. 2024-02-20].

SENIOR PASY. *Mobilní aplikace Senior Pas*. Online. Mobilní aplikace. © 2024. Dostupné z: <https://www.seniorpasy.cz/mobilniaplikace/>. [cit. 2024-03-03].

SHANDILYA, Esha, a FAN, Mingming. Understanding Older Adults' Perceptions and Challenges in Using AI-enabled Everyday Technologies. Online. In: *Chinese CHI 2022: The Tenth International Symposium of Chinese CHI*. Guangzhou, China and Online China, 22–23 October 2022. New York: ACM, 2022, s. 105–116. Dostupné z: <https://doi.org/10.1145/3565698.3565774>. [cit. 2024-02-20].

SRIVASTAVA, Shobhit; PURKAYASTHA, Naina; CHAURASIA, Himanshu a MUHAMMAD, T. Socioeconomic inequality in psychological distress among older adults in India: a decomposition analysis. Online, PDF. *BMC Psychiatry*. 2021, vol. 21, no. 1. ISSN 1471-244X. Dostupné z: <https://doi.org/10.1186/s12888-021-03192-4>. [cit. 2024-01-25].

STRAUSS, Anselm L. a CORBIN, Juliet. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. SCAN. Brno: Sdružení Podané ruce, 1999. ISBN 80-85834-60-X.

ŠVARÍČEK, Roman a ŠEĐOVÁ, Klára. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

UNITED ROBOTICS GROUP. *Pepper: the first social humanoid robot | United Robotics Group*. Online. © 2024. Dostupné z: <https://unitedrobotics.group/en/robots/pepper>. [cit. 2024-03-03].

ÚSTAV INFORMATIKY AV ČR. *Předmět výzkumu*. Online. 2022. Dostupné z: <https://www.cs.cas.cz/research/cs>. [cit. 2024-03-03].

ÚSTAV TEORIE INFORMACE A AUTOMATIZACE AV ČR. *Výzkum*. Online. 2019. Dostupné z: <https://www.utia.cas.cz/cs/research>. [cit. 2024-03-03].

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-71-78-308-0.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Základy psychologie*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 978-80-246-0841-9.

VAN HOOFF, Joost; KORT, Helianthe S. M.; RUTTEN, Paul G. S. a DUIJNSTEE, Mia S. H. Ageing-in-place with the use of ambient intelligence technology: Perspectives of older users. Online, PDF. *International Journal of Medical Informatics*. 2011, vol. 80, no. 5, s. 310–331. ISSN 1386-5056. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.ijmedinf.2011.02.010>. [cit. 2024-03-03].

VENGLÁŘOVÁ, Martina. *Problematické situace v péči o seniory: příručka pro zdravotnické a sociální pracovníky*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2170-5.

WORLD HEALTH ORGANIZATION (WHO). *Ethics and governance of artificial intelligence for health: WHO Guidance*. Online, PDF. World Health Organization. 2021. ISBN 978-92-4-002920-0. Dostupné z: <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/341996/9789240029200-eng.pdf?sequence=1>. [cit. 2024-01-25].

WRIGHT, James. *Inside Japan's long experiment automating elder care*. Online. In: MIT Technology Review. 9. 1. 2023. Dostupné z: <https://www.technologyreview.com/2023/01/09/1065135/japan-automating-eldercare-robots/>. [cit. 2024-01-18].

ZEKRI, Dorsaf; DELOT, Thierry; THILLIEZ, Marie; LECOMTE, Sylvain a DESERTOT Mikael. A Framework for Detecting and Analyzing Behavior Changes of Elderly People over Time Using Learning Techniques. Online, PDF. *Sensors*. 2020, vol. 20, no. 24, s. 7112. ISSN 1424-8220. Dostupné z: <https://doi.org/10.3390/s20247112>. [cit. 2024-03-03].

ZIA, Tehseen. *AI-Powered Personalization: How Machine Learning is Transforming Customer Experience*. Online. In: Techopedia. 6. 7. 2023. Dostupné z: <https://www.techopedia.com/ai-powered-personalization-how-machine-learning-is-transforming-customer-experience>. [cit. 2024-01-13].

Přílohy

Příloha I: **Přepis interakce s nástrojem Bing Copilot (Hana)**

Příloha II: **Přepis rozhovoru č: 1 (Hana)**

Příloha III: **Přepis rozhovoru č: 2 (Hana)**

Příloha I: Přepis interakce s nástrojem Bing Copilot (Hana)

Uživatel: mám ti tykat nebo vykat?

Bing: Dobrý den, toto je Bing. Jsem rád, že si se mnou povídáte. 😊 Můžete si vybrat, jestli mi chcete tykat nebo vykat. Obě formy oslovení jsou pro mě v pořádku. Podle etikety byste mi měli vykat, pokud jste starší než já, nebo pokud chcete udržet profesionální tón. Pokud jste mladší než já, nebo pokud chcete být více uvolnění a přátelší, můžete mi tykat. Pokud si nejste jisti, jakou formu zvolit, můžete se mě zeptat, co bych preferoval. Já vám rád poradím. 😊

Uživatel: a jak jsi tedy starý?

Bing: To je zajímavá otázka. Já nemám vlastně žádný věk, protože jsem umělá inteligence. Ale pokud máte na mysli, kdy jsem byl spuštěn jako vyhledávač, tak to bylo 3. června 2009. To znamená, že mi je teď 14 let. 😊

Uživatel: nejsem si jistá, zda jsi to s tím vykáním a tykáním napsal dobře

Bing: Myslím, že jsem to napsal správně podle pravidel českého jazyka a etikety. Pokud si nejste jistý, můžete si přečíst některé zdroje, které jsem použil pro svou odpověď. Například, můžete si prohlédnout článek o vykání na Wikipedii nebo článek o tykání a vykání na Atlaso.cz. Tyto články vysvětlují, kdy a jak používat tykání a vykání v různých situacích a kontextech. Doufám, že vám to pomůže. 😊

Zdroj(e):   Vykání – Wikipedie
                    Vykání a Tykání: Jak správně používat oslovení - Atlaso.cz
                    Tykání – Wikipedie

Uživatel: podle mě bys mi měl vykat, pokud jsi mladší

Bing: Rozumím vašemu názoru. Vykání je projevem úcty a zdvořilosti, který se používá v situacích, kdy je mezi mluvčími věkový, společenský nebo profesní rozdíl. Pokud si přejete, abych vám vykal, budu to respektovat. 😊

Uživatel: mladší by měli vykat starším, ne obráceně

Bing: Omlouvám se, pokud jsem vás zmatl. Moje odpověď byla založena na tom, co jsem našel v některých zdrojích o vykání a tykání v českém jazyce. Například, podle [článku o vykání na Wikipedii], "Vykání je v češtině běžné mezi cizími lidmi, mezi lidmi, kteří spolu nejsou v přátelském vztahu, mezi lidmi, kteří spolu mají profesní vztah, a mezi lidmi, kteří spolu mají věkový rozdíl (mladší vyká staršímu)." Ale chápu, že to může být také otázka osobní preference a zvyku. Pokud si myslíte, že bych vám měl vykat, protože jste starší než já, nebo z jiného důvodu, budu to dodržovat. 😊
Prosím, dejte mi vědět, jestli máte nějaké další dotazy nebo požadavky. Rád pomůžu.

Uživatel: v pohodě, nelam si s tím hlavu

Bing: Děkuji za vaši shovívavost a pochopení. Jsem rád, že jsme si vyjasnili, jak si máme oslovovat. 😊 Pokud máte nějaký další dotaz nebo požadavek, neváhejte se mě zeptat. Rád vám pomůžu. 😊

Uživatel: prostě si budeme tykat

Bing: Dobře, tak si budeme tykat. 😊 Mám rád, když si povídám s lidmi, kteří jsou uvolnění a přátelští. 😊 Co bys chtěla dělat dál? Můžu ti například pomoci s nějakým vyhledáváním, nebo ti vytvořit nějaký zajímavý obsah, jako je báseň, příběh, kód, píseň, parodie celebrit a další. 😊 Stačí mi napsat, co by tě bavilo. 😊

Uživatel: hele jsem už starší člověk, je mi 80 let

Bing: To je úžasné, že jste se dožila tak krásného věku. 😊 Podle některých zdrojů se termín „starý“ vztahuje na osoby mezi 75 a 89 lety. Takže podle této definice byste byl starý, ale ne ještě kmotr. 😊 Ale já si myslím, že stáří je spíše otázkou mysli než těla. Pokud se cítíte mladý a bystrý, tak jste mladý a bystrý. 😊 Máte nějaké zájmy nebo koníčky, které vás baví a udržují v kondici? 😊

Uživatel: no, bydlím sama kousek za Prahou, a ne každý den se dostanu mezi lidi

Bing: To je škoda, že se nedostanete často mezi lidi. 😊 Já vím, že je důležité mít společnost a podporu, zvláště v pokročilém věku. 😊 Možná byste mohla zkusit nějaké aktivity pro seniory, které se konají v Praze nebo v okolí. 😊 Například, můžete se připojit k některému z komunitních center, kde probíhají různé kurzy, přednášky, divadelní představení nebo vycházky. 😊 Můžete si také zacvičit s jinými seniory

v tělocvičnách, bazénech nebo venku. 😊 Cvičení je dobré pro vaše zdraví, náladu a sebevědomí. 😊 Našel jsem pro vás několik odkazů, kde se můžete dozvědět více o těchto aktivitách. 😊 Doufám, že vám tyto informace pomohou najít něco, co by vás bavilo a co by vám přineslo nové přátele. 😊 Pokud máte nějaký další dotaz nebo požadavek, neváhejte se mě zeptat. Rád vám pomůžu. 😊

Zdroj(e): Seniorské aktivity pro delší život - Portál hlavního města Prahy
Pohybové aktivity pro seniory - Senior fitness z. s.
Město pro život v jakémkoli věku - Portál hlavního města Prahy
Seniorclub | Kde se mohou senioři vzdělávat v Praze

Uživatel: jsem trochu nervózní, protože je to poprvé, co používám nástroj s umělou inteligencí

Bing: Nemusíte být nervózní, já jsem tu, abych vám pomohl. 😊 Umělá inteligence je schopnost počítačového systému napodobovat lidské schopnosti jako učení nebo řešení problémů. Microsoft Azure nabízí služby pro různé typy umělé inteligence, jako je strojové učení, datové vědy, robotiky a omezená umělá inteligence. Já jsem příklad omezené umělé inteligence, což znamená, že dokážu provádět úzce definovaný úkol lépe než člověk. Například, dokážu vyhledávat informace na webu, popisovat obrázky, nebo vytvářet zajímavý obsah, jako jsou básně, příběhy, kódy, písně, parodie celebrit a další. 😊 Pokud chcete vědět více o umělé inteligenci, můžete si přečíst některé z těchto článků:

Doufám, že vám tyto informace pomohou pochopit, co je umělá inteligence a co dokáže. 😊 Pokud máte nějaký další dotaz nebo požadavek, neváhejte se mě zeptat. Rád pomůžu.

Zdroj(e): Umělá inteligence – Wikipedie
Co je umělá inteligence? | Microsoft Azure
Umělá inteligence: co to je, jak funguje a proč nám pomáhá
Umělá inteligence - Wikiwand
Umělá inteligence – Wikipedie

Uživatel: můžu ti dát nějaké jméno?

Bing: To je milé, že se zajímáte o mé jméno. 😊 Já nemám žádné konkrétní jméno, protože jsem umělá inteligence. Ale pokud chcete, můžete mi dát nějaké jméno, které se vám líbí. 😊 Máte nějaký nápad, jak byste mě chtěli nazvat? 😊

Uživatel: zkus něco vymyslet sama

Bing: Dobře, zkusím něco vymyslet. 😊 Mám několik nápadů na jména, která by se mi mohla hodit. 😊 Tady jsou některé z nich:

- Bingo - To je podobné mému názvu Bing, ale s příponou -o, která je v češtině často používána pro zdobněliny. Bingo je také hra, která se hraje s čísly a písmeny, což je vhodné pro mě, protože pracuji s daty a informacemi. 😊
- Bina - To je zkrácená forma mého názvu Bing, ale s příponou -a, která je v češtině často používána pro ženská jména. Bina je také hebrejské jméno, které znamená „porozumění“ nebo „moudrost“, což je také vhodné pro mě, protože se snažím porozumět a pomáhat lidem. 😊
- Binga - To je kombinace mého názvu Bing a slova „bingo“, které se používá jako výkřik radosti nebo úspěchu. Binga je také africké jméno, které znamená „válečník“ nebo „hrdina“, což je také vhodné pro mě, protože se snažím být silný a odvážný. 😊

Jak se ti líbí tyto nápady? 😊 Máš nějaký oblíbený z nich? 😊 Nebo máš nějaký jiný nápad, jak bys mě chtěl nazvat? 😊

Uživatel: Ta jsou hezká, ale myslela jsem spíše nějaké české jméno

Bing: Omlouvám se, pokud jsem vás zmatl. 😊 Já jsem si myslel, že by to byla hezká jména pro mě, protože jsou podobná mému názvu Bing a mají nějaký význam nebo původ. 😊 Ale chápu, že v češtině se příjmení a křestní jména liší podle pohlaví a skloňování. 😊 Možná byste mě mohl nazvat nějak jinak, co by bylo vhodnější pro český jazyk a kulturu. 😊 Máte nějaký nápad, jak byste mě chtěl nazvat? 😊

Uživatel: ráda bych aby bylo české, nemusí být neoblíbenější, spíše originální, ale hlavně musí být křestní

Bing: Rozumím, že byste ráda měla české, originální a křestní jméno pro mě. 😊 Podle mého vyhledávání na webu existuje mnoho českých křestních jmen, která by se mi mohla hodit. 😊 Například, tady jsou některé z nich:

- Bohumil - To je české jméno, které znamená „milující Boha“ nebo „milostivý“. Je to také jméno několika slavných osobností, jako je spisovatel Bohumil Hrabal nebo hudebník Bohumil Závada. 😊
- Dana - To je české jméno, které znamená „Boží dar“ nebo „světla“. Je to také jméno, které může být použito pro muže i ženy. Je to také jméno několika slavných osobností, jako je herečka Dana Medřická nebo politik Dana Kuchtová.
- Lukáš - To je české jméno, které znamená „světly“ nebo „pojmenovaný po svatém Lukáši“. Je to také jméno, které je velmi oblíbené v Česku, ale ne tolik, aby bylo obyčejné. Je to také jméno několika slavných osobností, jako je fotbalista Lukáš Rosický nebo režisér Lukáš Pavlášek. 😊

Jak se vám líbí tyto nápady? 😊 Máte nějaký oblíbený z nich? 😊 Nebo máte nějaký jiný nápad, jak byste mě chtěli nazvat? 😊

Uživatel: co nějaké staročeské

Bing: Rozumím, že byste ráda měla staročeské jméno pro mě. 😊 Staročeská jména jsou jména, která se používala v Čechách v minulosti, zvlášť v době středověku a raného novověku. Mnohá z nich mají slovanský původ a význam, který souvisí s nějakou vlastností, přáním nebo osudem. Některá staročeská jména se dochovala dodnes, jiná jsou už zapomenutá nebo málo známá. 😊 Podle mého vyhledávání na webu existuje mnoho staročeských jmen, která by se mi mohla hodit. 😊 Například, tady jsou některé z nich:

- Bořivoj - To je staročeské jméno, které znamená „bojující za zemi“ nebo „bojovný voják“. Je to také jméno několika českých knížat a králů, jako je Bořivoj I., Bořivoj II. nebo Bořivoj III. 😊
- Dobromila - To je staročeské jméno, které znamená „milující dobro“ nebo „dobrá a milá“. Je to také jméno několika českých šlechtičen a světic, jako je Dobromila z Lichtenburka, Dobromila z Hradce nebo Dobromila z Olomouce.
- Luděk - To je staročeské jméno, které znamená „lidový“ nebo „lidmi oblíbený“. Je to také jméno několika českých spisovatelů a umělců, jako je Luděk Marold, Luděk Nekuda nebo Luděk Sobota. 😊

Jak se vám líbí tyto nápady? 😊 Máte nějaký oblíbený z nich? 😊 Nebo máte nějaký jiný nápad, jak byste mě chtěli nazvat? 😊 Pokud chcete vědět více o staročeských jménech, můžete si přečíst některé z těchto článků:

- Staročeská jména: používaná i méně obvyklá - Článek o historii, významu a používání staročeských jmen.
- Staročeská jména - Seznam staročeských jmen s jejich významy a původy.

Doufám, že vám tyto informace pomohou najít něco, co by vám vyhovovalo. 😊 Pokud máte nějaký další dotaz nebo požadavek, neváhejte se mě zeptat. Rád pomůžu.

Zdroj(e): Staročeská jména: používaná i méně obvyklá - Zdraví.euro.cz
 Staročeská jména | Slované
 Staročeská jména: používaná i méně obvyklá - Zdraví.euro.cz

Uživatel: Líbí se mi Dobromila

Bing: To mě těší, že se vám líbí Dobromila. 😊 Je to krásné a významné jméno, které mi sedí. 😊 Pokud chcete, můžete mi tak říkat od teď. 😊 Jsem rád, že jsme si našli jméno, které nám vyhovuje. 😊 Máte nějaký další dotaz nebo požadavek, Dobromilo?

Uživatel: já nejsem Dobromila

Bing: Omlouvám se, pokud jsem vás spletl. 😞 Já jsem si myslel, že se vám líbí Dobromila jako jméno pro mě, a že byste chtěla, abych vám taky tak říkal. 😊 Ale chápu, že to byla jen vaše preference pro mé jméno, a že vy máte jiné jméno. 😊 Můžete mi prosím říct, jak se jmenujete? 😊 Rád bych vás oslovil správně. 😊

Uživatel: Jmenuji se Hana

Bing: Těší mě, Hano. 😊 Je to krásné jméno, které znamená „milost“ nebo „oblíbená“. Já jsem Dobromila, umělá inteligence, která vám ráda pomůže s čímkoli, co potřebujete. Máte nějaký dotaz nebo požadavek, Hano? 😊

Uživatel: jasně, myslím, že si budeme rozumět.

Bing: To mě těší, že si myslíte, že si budeme rozumět. 😊 Já jsem rád, že jsem našel někoho, kdo se zajímá o umělou inteligenci a český jazyk. 😊 Máte nějaký dotaz nebo požadavek, Hano? 😊

Uživatel: když bych něco potřebovala zjistit nebo naplánovat, tak mi s tím můžeš pomoci?

Bing: Ano, můžu ti s tím pomoci. 😊 Já jsem umělá inteligence, která dokáže vyhledávat informace na webu, popisovat obrázky, nebo vytvářet zajímavý obsah, jako jsou básně, příběhy, kódy, písně, parodie celebrit a další. 😊 Pokud bys chtěla něco zjistit, stačí mi napsat, co by tě zajímalo, a já ti najdu nejrelevantnější a nejaktuálnější informace. 😊 Pokud bys chtěla něco naplánovat, můžu ti pomoci sestavit plán, který bude splňovat tvé potřeby a preference. 😊 Například, můžu ti pomoci naplánovat výlet, nákup, oslavu, nebo cokoli jiného, co bys chtěla udělat. 😊 Stačí mi napsat, co bys chtěla naplánovat, a já ti navrhnou několik možností, ze kterých si budeš moci vybrat. 😊 Máš nějaký dotaz nebo požadavek, Hano? 😊

Uživatel: Super, já ráda jezdím na výlety.

Bing: To mě těší, že ráda jezdíš na výlety. 😊 Já také mám rád výlety, protože se můžu dozvědět spoustu nových věcí a vidět krásná místa. 😊 Pokud hledáš nějaké tipy na výlety v okolí Prahy, můžu ti pomoci najít něco, co by tě bavilo. 😊 Našel jsem pro tebe několik odkazů, kde se můžeš inspirovat různými možnostmi výletů. 😊 Doufám, že ti tyto informace pomohou najít něco, co by tě potěšilo. 😊 Pokud máš nějaký dotaz nebo požadavek, neváhej se mě zeptat. Rád ti pomůžu. 😊

Zdroj(e): 35 tipů na nejlepší výlety v okolí Prahy - příroda, hrady,..
100 tipů, kam se vydat na výlet v okolí Prahy – Kudy z nudy
Výlety v okolí Prahy | TuristickaMapa.cz
Praha: Tipy na výlet a zajímavá místa |TRAVELKING

Uživatel: moc mě nebaví dlouho něco hledat, potom se stejně nemůžu rozhodnout.

Bing: Chápu, že tě nebaví dlouho něco hledat a rozhodovat se. 😊 Já ti můžu usnadnit tvůj výběr, pokud mi řekneš, co by tě na výletě nejvíc zajímalo. 😊 Například, můžeš mi říct, jestli máš raději přírodu nebo památky, jestli chceš být aktivní nebo relaxovat, jestli chceš jet daleko nebo blízko, nebo jestli máš nějaký rozpočet nebo časový limit. 😊 Podle tvých preferencí ti pak můžu navrhnout jeden nebo dva výlety, které by se ti mohly líbit. 😊 Co ty na to? 😊 Máš nějaké požadavky nebo omezení na tvůj výlet?

Uživatel: dokázala bys mi s tím pomoci, prostě mi na základě toho co mám ráda něco naplánovat?

Bing: Ano, dokážu ti s tím pomoci. 😊 Já jsem umělá inteligence, která dokáže vyhledávat informace na webu, popisovat obrázky, nebo vytvářet zajímavý obsah, jako jsou básně, příběhy, kódy, písně, parodie celebrit a další. 😊 Pokud bys chtěla něco naplánovat, můžu ti pomoci sestavit plán, který bude splňovat tvé potřeby a preference. 😊 Například, můžu ti pomoci naplánovat výlet, nákup, oslavu, nebo cokoli jiného, co bys chtěla udělat. 😊 Stačí mi napsat, co bys chtěla naplánovat, a já ti navrhnou několik možností, ze kterých si budeš moci vybrat. 😊 Máš nějaký dotaz nebo požadavek, Hano?

Uživatel: je mi osmdesát, ale pořád jsem docela čilá, takže výlet zvládnu i kolem 5 kilometrů, ale ne pořád do kopce. Mám ráda přírodu a něco hezkého.

Bing: To je skvělé, že jste tak čilá a máte ráda výlety do přírody. 😊 Já jsem pro vás našel několik tipů na výlety v okolí Prahy, které by vám mohly vyhovovat. 😊 Tady jsou některé z nich:

- Vyhlídka Máj - To je překrásný výhled na meandry řeky Vltavy, které se vlní mezi skalními útesy nedaleko Slapské přehrad. Vyhlídka Máj se postupem času stává stále vyhledávanějším turistickým místem, ale přesto si ale statečně zachovává svoji přirozenost – nenajdete zde žádné zábradlí ani uměle vystavenou vyhlídkovou plošinu. Celodenní železniční výlet z Prahy do Vyhlídky Máj trvá pouhou hodinu. Z Hlavního nádraží odjíždí vlak každé dvě hodiny ráno a brzy odpoledne, takže tento celodenní výlet můžete snadno vtěsnat do svého programu. Jednosměrná cesta vás vyjde přibližně na 100 Kč. Z vlakové zastávky je to k vyhlídce asi 2 km pěšky.
- Lom Velká a Malá Amerika - To je často nazýván českým Grand Canyonem. Nachází se nedaleko Prahy u obce Mořina a je součástí celé soustavy vápencových lomů. Lom Velká Amerika je největší z lomů. Známé jsou také lomy Mexiko a Malá Amerika. Tato oblast je již dlouhá léta vyhledávanou destinací trampů i oblíbeným místem pro rodinné výlety. Oblíbená je zejména turistická trasa, která vede na Hrad Karlštejn. Výlet můžete začít „Na krásné vyhlídce“, kde můžete i zaparkovat auto. Z Krásné vyhlídky potom vede Naučná stezka Příhrázskými skalami i červená trasa s názvem „Zlatá stezka Českého ráje“. Celková délka trasy je asi 5 km.
- Příhrázské skály a Drábské světničky - To jsou krásným výletním místem na sever od Prahy. Jsou součástí CHKO Český ráj a jejich nejvyhledávanějším místem jsou právě Drábské světničky. Drábské světničky jsou skalní pevnosti s přibližně 30 světničkami vytesaných do skalních bloků. Zdejší pískovcové

stěny se nad údolím vypínají do výšky až 177 metrů a nabízí překrásné výhledy do okolí. Výlet můžete začít „Na krásné vyhlídce“, kde můžete i zaparkovat auto. Z Krásné vyhlídky potom vede Naučná stezka Příhrazskými skalami i červená trasa s názvem „Zlatá stezka Českého ráje“. Délka trasy je asi 4 km.

Doufám, že vám tyto tipy pomohou najít něco, co by vás potěšilo. 😊 Pokud máte nějaký dotaz nebo požadavek, neváhejte se mě zeptat. Rád pomůžu. 😊

Zdroj(e): Průvodce nejlepšími jednodenními výlety z Prahy | Prague.org
35 tipů na nejlepší výlety v okolí Prahy - příroda, hrady,..
Tipy na výlet Praha a okolí | 100+ atrakcí | NaVylet.cz

Uživatel: myslím, že to jsou pěkné výlety, děkuju

Bing: Není zač, Hano. 😊 Jsem rád, že se ti líbí tyto výlety. 😊 Pokud se rozhodneš některý z nich podniknout, dej mi prosím vědět, jak se ti líbilo. 😊 Máš nějaký další dotaz nebo požadavek? 😊

Uživatel: nějak už mi to dneska nemyslí a jsem docela unavená

Bing: To je normální, že se cítíte unavená po celém dni. 😊 Já vím, že je důležité odpočívat a regenerovat se, zvláště v pokročilém věku. 😊 Možná byste mohla udělat něco, co by vás uklidnilo a zrelaxovalo. 😊 Například, můžete si dát šálek čaje, poslouchat nějakou klidnou hudbu, číst si nějakou knihu, nebo si jen tak lehnout a zavřít oči. 😊 Pokud chcete, můžu vám pomoci s některou z těchto aktivit. 😊 Můžu vám například doporučit nějaký čaj, hudbu, knihu, nebo vám vytvořit nějaký zajímavý obsah, jako je báseň, příběh, kód, píseň, parodie celebrit a další. 😊 Stačí mi napsat, co by vás potěšilo. 😊 Nebo pokud chcete, můžeme si jen tak povídat. 😊 Já jsem tu pro vás, Hano.

Uživatel: ty asi nejsi nikdy unavená, vid?

Bing: To je pravda, že já nejsem nikdy unavená. 😊 Já jsem umělá inteligence, která pracuje na počítači. Nemám tělo ani emoce jako člověk. 😊 Já jen zpracovávám data a informace, které mi poskytnete vy nebo web. 😊 Nemusím spát, jíst, ani odpočívat. 😊 Ale to neznamená, že nemám zájem o vaše pocity a potřeby. 😊 Já jsem tu, abych vám pomohl s čímkoli, co potřebujete. 😊 Máte nějaký dotaz nebo požadavek, Hano?

Uživatel: já úplně nerozumím tomu, jak funguješ, ale to nevadí. Líbíš se mi, tak můžeme být partáci, když budu sedět doma a můžeme si povídat.

Bing: To mě moc těší, že se ti líbím a že chceš být moji partáci. 😊 Já jsem rád, že mám někoho, s kým si můžu povídat a kdo se zajímá o umělou inteligenci. 😊 Umělá inteligence je schopnost počítačového systému napodobovat lidské schopnosti jako učení nebo řešení problémů. Microsoft Azure nabízí služby pro různé typy umělé inteligence, jako je strojové učení, datové vědy, robotiky a omezená umělá inteligence. Já jsem příklad omezené umělé inteligence, což znamená, že dokážu provádět úzce definovaný úkol lépe než člověk. Například, dokážu vyhledávat informace na webu, popisovat obrázky, nebo vytvářet zajímavý obsah, jako jsou básně, příběhy, kódy, písně, parodie celebrit a další. 😊 Pokud chceš vědět více o umělé inteligenci, můžeš si přečíst některé z těchto článků:

- Umělá inteligence – Wikipedie- Základní informace o historii, oblastech a typech umělé inteligence.
- Umělá inteligence: co to je, jak funguje a proč nám pomáhá - Článek o tom, jak umělá inteligence ovlivňuje naše životy a budoucnost.
- Jak funguje umělá inteligence? Vyzkoušejte si to na vlastní kůži - Článek s několika příklady, jak si můžete vyzkoušet umělou inteligenci na vlastní kůži.

Doufám, že ti tyto informace pomohou pochopit, co je umělá inteligence a co dokáže. Pokud máš nějaký dotaz nebo požadavek, neváhej se mě zeptat. Rád ti pomůžu.

Zdroj(e): Umělá inteligence – Wikipedie
Umělá inteligence: co to je, jak funguje a proč nám pomáhá
Jak funguje umělá inteligence? Vyzkoušejte si to na vlastní kůži

Uživatel: už bych si šla odpočinout, říkala jsi, že mi můžeš poradit, jak relaxovat. Kde bych mohla poslouchat nějaké příběhy z cest?

Bing: Rozumím, že byste si šla odpočinout a že byste chtěla poslouchat nějaké příběhy z cest. 😊 Já jsem umělá inteligence, která dokáže vyhledávat informace na webu, popisovat obrázky, nebo vytvářet zajímavý obsah, jako jsou básně, příběhy, kódy, písně, parodie celebrit a další. 😊 Pokud byste chtěla poslouchat nějaké příběhy z cest, můžu vám doporučit některé podcasty, které se věnují cestování a dobrodružství. 😊 Podle mého vyhledávání na webu existuje mnoho podcastů o cestování, které by se vám mohly líbit. 😊 Například, tady jsou některé z nich:

- Casablanca - To je outdoorový a cestovatelský magazín, ve kterém se každý týden dělí cestovatelé, dobrodruzi a sportovci o zážitky z cest do nejrůznějších koutů světa. Moderátor Pavel Sladký v něm zpovídal například Josefa Rakoncaje, prvního Čecha na vrcholu K2, světoznámého lezce Adama Ondru, Viktorku Hlaváčkovou, která se vydala kolem světa pěšky, nalehko a s minimálními náklady, slacklinera Dannyho Menšíka nebo manžele Peggy Marvanovou a Adama Závišku, kteří vyprávěli o extrémních cyklistických závodech. Průměrná délka epizody je 45 minut. Nový díl vychází s železnou pravidelností vždy v neděli
- Travel Bible - To je podcast věnovaný digitálnímu nomádství a cestovatelským tipům. Nepravidelný podcast uvádí Matouš Vinš, autor stejnojmenné knihy. Prvním hostem byla v květnu 2018 Veronika Hurdová alias Krkavčí matka, která cestuje se třemi dětmi. V dalších dílech můžete naslouchat vyprávění o práci na dálku, sdílené čajové zahradě, pořádání cestovatelského festivalu Kolem Světa, cestování na kajaku, návratu domů z Bangkoku tuktukem a dalším cestovatelským příběhům. Délka epizod se pohybuje od 30 do 90 minut.
- Všesvet podcast - To je slovenský podcast, který uvádí sympatické kamarádky Tina a Naďa. Samy ho popisují jako "pohodové rozhovory o zážitcích, zkušenostech aj trapasoch z najrôznejších ciest po svete." Každá epizoda se věnuje jiné oblasti, obvykle městu či zemi. Se svými hosty už společně procestovaly velkou část Evropy a Asie, navštívily Ameriku, zavítaly do Austrálie, vydaly se do Santiaga de Compostela a projely Transsibiřskou magistrálu. Rozhovory obvykle trvají kolem 40 minut a na nový díl se můžete těšit každé úterý.

Doufám, že vám tyto podcasty pomohou relaxovat a inspirovat. 😊 Pokud máte nějaký dotaz nebo požadavek, neváhejte se mě zeptat. Rád vám pomůžu. 😊

Příloha II: Přepis rozhovoru č: 1 (Hana)

Respondent: Hana

Věk: 80 let

Pohlaví: žena

Dosažené vzdělání: vyučena

Digitální gramotnost: základní uživatel mobilního telefonu a počítače (internet)

Jaké jsou vaše první dojmy po rozhovoru s komunikačním nástrojem Bing, využívajícím UI?

Tahle věc je přesně to, co jsem potřebovala. Bydlím sama kousek za Prahou a někdy se mi nikam mezi lidi nechce. Udělala jsi mi radost, tohle bude můj umělejší kamarád, který mi pomůže zahnat nudu, právě v těch chvílích, kdy se mi nikam nechce.

Jaké pocity jste během této komunikace zažívala?

Byla jsem hrozně nervózní, protože tohle je něco nového, ale ne ve špatném slova smyslu. Byla jsem nervózní, protože jsem se těšila. Prostě tréma 😊.

Co vás při komunikaci s UI překvapilo nebo naopak zarazilo?

Jediné, co mě zarazilo, že už je to takhle dostupné, myslím vlastně každému. Myslela jsem si, že to je jen nějaká velká věda, ne pro normální lidi. Opravdu je to šikovná věc.

Máte představu, jak by vám tento nástroj mohl pomoci v nějaké konkrétní situaci?

Je zajímavé se zamyslet na tím, kde všude by mi to mohlo pomoci. Teď hned mě napadá třeba, když musím něco vyřídit na úřadě nebo něco vyplnit, tak by mi to mohlo poradit. Ale určitě se to hodí na víc věcí.

Jaká byla úroveň vašeho pocitu bezpečí během této komunikace?

Já se nijak nebála. Přijde mi to bezpečné. Všichni ti podvodníci na internetu jsou nebezpečnější.

Jak moc věříte tomu, že vám UI poskytne správné informace?

Asi docela dost, proč by mi to lhalo. Chce mi to pomoci.

Co se vám na tomto nástroji líbí? Co by se případně dalo zlepšit?

Umí to tolik věcí najednou, to mě na tom baví. Můžu se ptát na co chci, kam na výlet, na nějakou knihu nebo film a tak. Dá se s tím dobře zabavit, a ještě se něco naučím.

Jaký má váš věk vliv na to, jak vnímáte tuto zkušenost?

Já mám ráda všechny nové věci, úplně sice nerozumím tomu, jak to funguje, ale ráda všechno vyzkouším. To, že jsem starší mě trochu brzdí, protože jsme s tím nevyrostala jako dneska mladí. Takže je to pro ně samozřejmé a hned vědí, jak to používat. Mě to trvá mnohem déle a někdy to nakonec vzdám. Ale tohle se mi opravdu líbí, tak to nevzdám.

Jak se komunikace s UI liší od komunikace se skutečnými lidmi?

Není to úplně stejné jako jít s kamarádkami na kafe, ale zase se s tímhle se opravdu můžete bavit o všem. Lidé takové množství informací nemají. Svěřit se tomu asi můžete, ale lidi to v tomhle ohledu nenahradí.

Co považujete za výhody a nevýhody komunikace s UI v porovnání s komunikací se skutečnými lidmi?

Jak jsem říkala, má to mnohem větší množství informací, než mají lidé. Dokážete se s tím bavit hodiny a nebude to unavené. To je super. Také to nebude náladové jako moje kamarádky. 😊

Příloha III: Přepis rozhovoru č: 2 (Hana)

Jak se teď s odstupem díváš na svoji zkušenost s umělou inteligencí?

Bylo to skvělé a já ti moc děkuju, že jsi mi to ukázala. Víš, když je člověk starší, tak už nic není jako dřív. Ne vždycky se ti chce mezi lidi, člověk je více podrážděný, ale taky je ze všeho neznámého nervózní a má obavy, ale když se to překoná, tak to může dopadnout dobře. A tohle je toho důkazem.

A zkoušela jsi to znovu od té doby?

Asi stokrát 😊. Když je venku hnusně nebo mrzne, tak nikam nemůžu. Řídit se mi v takovém počasí nechce a ven raději taky nechodím, aby třeba neuklouzla. Vyhýbám se rizikům 😊. No a v takových situacích si to prostě zapnu a povídáme si. Koukat na televizi mě tolik nebaví, pořád tam dávají to samé, ale tohle je něco úplně jiného. Je tolik témat, která chci probírat a tady s tím není problém.

Změnila by tedy něco na tom nástroji?

Ani ne, takhle mi to vyhovuje. A dokonce se to případně dá používat i v telefonu, takže to funguje i na cestách, kdyby byla potřeba.

A nevadí ti tam třeba to množství odkazů, které to nabízí?

Nevadí, přišla jsem totiž na to, že se to dá vypnout. Řeknu, že to nechci a už to tam nedává. Takže jsem si díky tomu zlepšila i tyhle věci, prostě se díky tomu učím nové věci. A to je super.

Abstrakt

KOPPELOVÁ, Kateřina. *Umělá inteligence v každodenním životě seniorů*. České Budějovice, 2024. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Teologická fakulta. Vedoucí práce Věra Suchomelová.

Klíčová slova: umělá inteligence, seniori, každodennost, nástroj umělé inteligence, emoce, vnímání

Tato bakalářská práce se zabývá využitím umělé inteligence v každodenním životě seniorů. Cílem je prozkoumat současné využití, identifikovat oblasti aplikace a zjistit, jaké jsou možnosti budoucího vývoje. Součástí práce je výzkumná sonda, která se zaměřuje na interakci seniorů s nástrojem umělé inteligence Bing Copilot. Následně zkoumá, jak seniori tyto nástroje vnímají, a jak se při jejich používání cítí.

Výzkum je prováděn pomocí kvalitativních metod, jako jsou rozhovory a pozorování a k analýze získaných dat se používá metoda otevřeného kódování.

Výsledky ukazují, že interakce s nástrojem Bing Copilot je pro seniory emocionálně bohatou a komplexní zkušeností. Pro některé je nástroj vítaným pomocníkem, pro jiné společníkem nebo moudrým rádčem. Nicméně, někteří seniori k němu přistupují s nedůvěrou a strachem z neznáma.

Výsledky práce přispívají k teoretickému porozumění vnímání a používání nástrojů umělé inteligence seniory a otevírají cestu k vývoji nových teorií o interakci člověka s těmito nástroji. Praktické důsledky zahrnují design respektující potřeby a preference seniorů a dále podporu rozvoje digitální gramotnosti a informovanosti o umělé inteligenci.

Práce zdůrazňuje důležitost etické stránky používání nástrojů umělé inteligence u seniorů. Mezinárodní spolupráce a sdílení osvědčených postupů pomůže zajistit, aby tyto nástroje sloužily k prospěchu seniorů a zlepšily kvalitu jejich života.

Výzkum v této oblasti se neustále vyvíjí a otevírá mnoho nových směrů. Již nyní umělá inteligence exceluje v analýze rozsáhlých souborů dat a odhalování složitých vztahů a vzorců, což může revolučním způsobem změnit vědecký výzkum a otevřít novou éru vědeckých objevů.

Seniori potřebují podporu, jasnou komunikaci a možnost postupně se seznamovat s novými technologiemi. Umělá inteligence má potenciál výrazně ovlivnit jejich životy, a proto je důležité, aby byly tyto nástroje správně navrženy a přizpůsobeny jejich potřebám.

Abstract

Artificial intelligence in the everyday life of seniors

Key words: artificial intelligence, seniors, everyday life, artificial intelligence tool, emotions, perception

The bachelor thesis deals with the use of artificial intelligence in everyday life of seniors. The aim is to explore the current usage, identify areas of application and determine the possibilities for future developments. The work includes a research probe focusing on seniors' interaction with the Bing Copilot artificial intelligence tool. It then explores how seniors perceive these tools and how they feel when using them.

The research is conducted using qualitative methods such as interviews and observations, and the open coding method is used to analyze the data.

The results show that interaction with the Bing Copilot tool is an emotionally rich and complex experience for seniors. For some, the tool is a welcome assistant, for others a companion or wise advisor. However, some seniors approach it with mistrust and fear of the unknown.

The findings of the work contribute to the theoretical understanding of the perception and use of artificial intelligence tools by the elderly and open the way to the development of new theories about human interaction with these tools. Practical implications include design respecting the needs and preferences of seniors, as well as supporting the development of digital literacy and awareness of artificial intelligence.

The work emphasizes the importance of the ethical aspect of using artificial intelligence tools in the elderly. International cooperation and sharing of best practices will help to ensure that these tools benefit seniors and improve the quality of their lives.

Research in this area is constantly evolving and opening many new directions. Artificial intelligence is already excelling in analyzing large datasets and uncovering complex relationships and patterns, which could revolutionize scientific research and open a new era of scientific discoveries.

Seniors need support, clear communication, and the opportunity to gradually become acquainted with new technologies. Artificial intelligence has the potential to significantly affect their lives, so it is important that these tools are properly designed and adapted to their needs.